

ΕΙΣΗΓΗΣΗ

ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΟΝ ΠΡΟΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟ ΔΙΑΛΟΓΟ ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ

Σπύρος Ζαβιτσάνος (Ο.Χ.Δ. Ολυμπιακής Αεροπορίας)

Κώστας Καρμπέρης (Ν.Ο. Α' Αθήνας)

Μπάμπης Παπαϊωάννου (Ν.Ο. Α' Θεσσαλονίκης, Γραμματέας Νεολαίας ΓΣΕΕ) (*)

Γρηγόρης Μιμιλίδης (Ν.Ο. Β' Θεσσαλονίκης)

Μαρίβια Γρηγοροτσιώλη (Ν.Ο. Α' Αθήνας)

(*) Ο σ. Μπάμπης Παπαϊωάννου δεν συμμετείχε στη σύνταξη του Κεφαλαίου 1)

ΑΘΗΝΑ, ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2004

Σας στέλνουμε συνημμένο κείμενο θέσεων που συντάξαμε, ως συμβολή στο προσυνεδριακό Διάλογο του ΠΑΣΟΚ.

Είμαστε τρεις σύντροφοι με κοινές καταβολές από τη Νεολαία ΠΑΣΟΚ, κοινή πολιτική πορεία και κοινή δράση στον χώρο του Συνδικαλιστικού (ΓΣΕΕ), από το 1993.

Ο **Κώστας Καρμπέρης**, μέλος του ΠΑΣΟΚ από το 1982, πρώην μέλος του Γραφείου Σπουδάζουσας Αθήνας (1983 – 1986), ήταν ο δημιουργός της Γραμματείας Νέων της ΓΣΕΕ το 1993 και ο πρώτος εκλεγμένος εκπρόσωπος νέων στο προεδρείο της Συνομοσπονδίας Ευρωπαϊκών Συνδικάτων (1995 – 1998) ως εκπρόσωπος της ΓΣΕΕ, πρώην Γραμματέας της Τ.Ο. Κυψέλης (1997 – 1999). Σήμερα ζει στην Τρίπολη και εργάζεται στην Περιφέρεια Πελοποννήσου. (τηλ. 6937-254425)

Ο **Σπύρος Ζαβιτσάνος**, πρώην μέλος του Κ.Σ. της Νεολαίας ΠΑΣΟΚ, συμμετείχε στη Γραμματεία Νέων ΓΣΕΕ από το 1996 - 2000). Ζει στην Αθήνα και εργάζεται στην Ολυμπιακή Αεροπορία. (τηλ. 6945-394448)

Ο **Μπάμπης Παπαϊωάννου**, πρώην μέλος του Κ.Σ. της Νεολαίας ΠΑΣΟΚ και μέλος της Διοίκησης της ΓΣΕΕ, συμμετέχει στη Γραμματεία Νέων ΓΣΕΕ από το 1995 ως σήμερα. Σήμερα είναι ο Γραμματέας Νέων ΓΣΕΕ. Ζει και εργάζεται στη Θεσσαλονίκη. (τηλ. 6977-328701)

Επίσης το κείμενο της εισήγησης συνυπογράφουν (μέχρι στιγμής) οι:

Γρηγόρης Μιμιλίδης, μέλος της Ν.Ο. Β' Θεσσαλονίκης. Ζει στην Αθήνα και εργάζεται στον Οργανισμό Προβολής Ελληνικού Πολιτισμού. (τηλ. 6977-007683)

Μαρίβια Γρηγοροτσιώλη, μέλος της ΟΧΔ Υπουργείου Πολιτισμού. Ζει στην Αθήνα και εργάζεται στο Υπουργείο Πολιτισμού. (τηλ. 6973-236327)

Αννα Ωρολογά, μέλος της Κομματικής Οργάνωσης Οικονομολόγων. Ζει και εργάζεται στην Αθήνα, στο Εθνικό Παρατηρητήριο Απασχόλησης. (τηλ. 6932-190769)

ΥΓ. Το κείμενο μπορείτε επίσης να το βρείτε στον δικτυακό κόμβο www.democracy.pasok.gr στα γενικά προσυνεδριακά κείμενα.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Με ιδιαίτερη έκπληξη αλλά και ενθουσιασμό διαβάσαμε τις εισηγήσεις στο πλαίσιο του Προσυνεδριακού Διαλόγου. Αυτό που διαπιστώνουμε – κατ' αρχήν – είναι ότι για πρώτη φορά μετά από πολλά χρόνια η κεντρικές εισηγήσεις είναι μεστά, πολιτικά κείμενα, τα οποία κινούνται στις αξιακές μας κατευθύνσεις και διαπερνώνται από γνήσια σοσιαλιστικά ιδανικά. Θέσεις όπως η κοινωνικοποίηση, η αλλαγή, η διαρκής αλλαγή, η συμμετοχή, το Κοινωνικό Κράτος, η αποκέντρωση αποτελούν ξανά κεντρικούς πολιτικούς άξονες των εισηγήσεων, όχι όμως ως απλό ευχολόγιο ή αποσπασματικές αναφορές, αλλά ενταγμένες σε μια συνεκτική πλατφόρμα.

Θεωρούμε πως η ουσιαστική συμμετοχή όλων των συντρόφων στον προσυνεδριακό Διάλογο, με κατάθεση προτάσεων, θέσεων και απόψεων, όχι μόνο θα εμπλουτίσει και θα βελτιώσει τις συγκεκριμένες «κεντρικές εισηγήσεις» αλλά θα εμβαθύνει την δημοκρατική διαδικασία στο εσωτερικό του ΠΑΣΟΚ και θα αναβαθμίσει την πολιτική του λειτουργία.

Η δική μας συνεισφορά στον Προσυνεδριακό Διάλογο επιθυμούμε να είναι ουσιαστική, στο μέτρο των δυνατοτήτων μας. Δεν επιθυμούμε να λιβελογραφήσουμε ούτε να αποδεχτούμε άκριτα, απλά θέλουμε να συμβάλουμε με ουσιαστικές προτάσεις στην βελτίωση των «κεντρικών εισηγήσεων». Βαθιά μας πίστη είναι πως για να μπορέσουμε να διατυπώσουμε αρθρώσουμε πολιτικό λόγο και να διατυπώσουμε συγκεκριμένες πολιτικές προτάσεις πρέπει πρώτα να κάνουμε την αυτοκριτική μας, διαδικασία βαθιά σοσιαλιστική και διαλεκτική. Η αυτοκριτική πρέπει να είναι ουσιαστική, χωρίς παρωπίδες αλλά και χωρίς εξαιρέσεις ή υποχωρήσεις. Μόνο έτσι η κατάθεση των πολιτικών μας απόψεων θα είναι ειλικρινής, αξιόπιστη και αποτελεσματική.

Η συνεισφορά μας έγκειται στην διατύπωση συνολικής εισηγησης και περιλαμβάνει την αξιολόγηση της μέχρι σήμερα πορείας του ΠΑΣΟΚ (ως κυβέρνηση και ως Κόμμα) και την διατύπωση συγκεκριμένου πλαισίου θέσεων για κορυφαία ζητήματα. Η εισηγήσή μας τέλος ολοκληρώνεται με την εποικοδομητική κριτική συγκεκριμένων σημείων των «κεντρικών εισηγήσεων» που είτε εμβαθύνονται, είτε αναδιατυπώνονται.

1. ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΕΚΛΟΓΙΚΗΣ ΗΤΤΑΣ

Η εκλογική ήττα του Μαρτίου 2004 (η οποία επιβεβαιώθηκε πανηγυρικά στις Ευροεκλογές του Ιουνίου) ήταν η πρώτη **πολιτική** ήττα του ΠΑΣΟΚ, με τη μορφή τουλάχιστον που είχε πάρει τα τελευταία χρόνια. Δεν ήταν μια πολιτική νίκη της Ν.Δ. και του Καραμανλή γιατί – σε πολιτικό τουλάχιστον επίπεδο – η Ν.Δ. δεν πρότεινε κάτι διαφορετικό από αυτό που εφάρμοσαν οι Κυβερνήσεις Σημίτη. Το κύριο σύνθημα της προεκλογικής εκστρατείας της Ν.Δ. ήταν η αλλαγή του ήθους και του ύφους διακυβέρνησης και η απεμπλοκή και απεξάρτηση της Κυβέρνησης του κρατικού μηχανισμού από τα διαπλεκόμενα οικονομικά συμφέροντα που λυμαίνονταν τον δημόσιο βίο τα τελευταία χρόνια. Και τι ειρωνεία! Το Κόμμα του παρακράτους και των πολιτικών διώξεων, το Κόμμα της υποταγής στα άνομα συμφέροντα σκοτεινών κύκλων, το Κόμμα της εξάρτησης και της υποτέλειας, να νομιμοποιείται – και να επιβραβεύεται εν τέλει – να μιλά για κάθαρση και ηθική διακυβέρνηση!

Πώς όμως φτάσαμε στο σημείο το ΠΑΣΟΚ, το Κόμμα της Δημοκρατικής Παράταξης, να κατηγορείται για εξυπηρέτηση διαπλεκόμενων συμφερόντων και για έλλειψη ήθους στην διακυβέρνηση; Ας πάρουμε τα πράγματα από την αρχή.

Η Δεξιά από τη στιγμή που διαπίστωσε πως δεν μπορούσε να αντιπολιτευθεί προγραμματικά και πολιτικά το ΠΑΣΟΚ, ήδη από τη δεκαετία του 1980, κατέφυγε στη λασπολογία και στην προσπάθεια φθοράς της Κυβέρνησής του, με αποκορύφωμα τότε το «βρώμικο '89» και τις ποινικές διώξεις στελεχών της Κυβέρνησης. Η κλασική γκαϊμπελικού τύπου αυτή μεθόδευση ήταν έμπνευση του Μητσοτάκη, του Αρχιερέα της διαφθοράς, της διαπλοκής και του πολιτικού αμοραλισμού, σχεδιάστηκε από τον ίδιο και υλοποιήθηκε από τη Ν.Δ. και τον – τότε – Συνασπισμό, ο οποίος προσδοκούσε να «σκυλεύσει» το εκλογικό σώμα του ΠΑΣΟΚ, μετά την – όπως την περίμεναν – διάλυσή του, κάτω από το βάρος των κατηγοριών. Η αποκάλυψη της σκευωρίας οδήγησε στην επανάκαμψη του ΠΑΣΟΚ και στη θριαμβευτική νίκη του στις εκλογές του 1993, η οποία σηματοδότησε μια νέα αρχή στην προσπάθεια μετασχηματισμού της Ελληνικής κοινωνίας και προώθησης μεταρρυθμίσεων σε όλο το φάσμα της οικονομικής και κοινωνικής ζωής. Όμως το διεθνές πολιτικο-

οικονομικό σκηνικό είχε αλλάξει σε σχέση με αυτό της προηγούμενης δεκαετίας. Καθοριστικό ρόλο στην παγκόσμια εξαχρείωση και στην κυριαρχία μιας αδιάτακτης και χωρίς φραγμούς «σερίφικης» μονοκρατορίας έπαιξαν η πτώση των ανατολικοευρωπαϊκών καθεστώτων και ο 1^{ος} πόλεμος του Κόλπου.

Σε ένα τέτοιο διεθνές σκηνικό, το οποίο στην Ευρώπη μεταφραζόταν κεντρικά σε προώθηση νεο-φιλελεύθερων πολιτικών (προετοιμασία συνθήκης Μάαστριχτ, προετοιμασία συμφώνου σταθερότητας κλπ.) η Κυβέρνηση του Ανδρέα Παπανδρέου δεν είχε και πολλά περιθώρια για την εφαρμογή τομών και τη δημιουργία ρήξεων, όπως είχε σε μεγάλο βαθμό κάνει την προηγούμενη δεκαετία. Οι πολιτικές ανατροπής στις οποίες όλη η Ελληνική κοινωνία είχε επενδύσει τις ελπίδες της και το όραμα της Αλλαγής είχαν αντικατασταθεί από πολιτικές ήπιας διαχείρισης και ήπιας προσαρμογής. Χαρακτηριστική είναι η εισήγηση την εποχή εκείνη του Ανδρέα Παπανδρέου, στη Διάσκεψη της Μαδρίτης για το μέλλον της Αριστεράς μέσα στη νέα πραγματικότητα. Εστω κι έτσι όμως, η ποιοτική διαφορά στην άσκηση της εξουσίας από την Κυβέρνηση Μητσοτάκη ήταν εμφανής. Και το ΠΑΣΟΚ, έχοντας ήδη ένα στελεχιακό δυναμικό με αρκετή εμπειρία από την προηγούμενη περίοδο άσκησης εξουσίας διαχειρίστηκε κορυφαία θέματα της Ελληνικής Δημόσιας ζωής με αξιοσημείωτη επιτυχία (υλοποίηση μεγάλου τμήματος του 1^{ου} Κ.Π.Σ., διαπραγμάτευση και κατοχύρωση χρηματοδοτικού πλαισίου για το 2^ο Κ.Π.Σ., θεσμοθέτηση διαφανούς συστήματος προσλήψεων στο Δημόσιο, δημιουργία ευέλικτων και αποτελεσματικών Μονάδων – Οργανισμών δημοσίου συμφέροντος για την υλοποίηση μεγάλων παρεμβάσεων στις υποδομές της χώρας, κατοχύρωση του ρόλου και της θέσης της Ελλάδας στο Ευρωπαϊκό σκηνικό ως ισότιμου εταίρου κλπ.)

Η νέα αυτή πορεία έμελλε να ανακοπεί βιαίως με τη νέα ασθένεια του Ανδρέα Παπανδρέου και την αδυναμία του να κυριαρχήσει καθοδηγητικά στο Κόμμα και στην Κυβέρνηση. Την περίοδο αυτή καταγράφονται καθοριστικές ευθύνες σημερινών κορυφαίων στελεχών της Παράταξης, οι οποίοι είτε έχοντας την θετική στήριξη του Ανδρέα απέτυχαν να το εξαργυρώσουν εκλογικά, είτε επιπλέον και τη δυνατότητα κεντρικού ελέγχου του κομματικού μηχανισμού, απέτυχαν να μετεξελίξουν πολιτικά το Κόμμα. Αποτέλεσμα όλων αυτών ήταν η γενίκευση μιας απαισιόδοξης ψυχολογίας και μιας αδιέξοδης εσωστρέφειας του έμψυχου δυναμικού του ΠΑΣΟΚ και εν τέλει η αδυναμία του να αντιμετωπίσει τα φαινόμενα νεο-αλαζονείας, νεο-διαπλοκής και

νεο-παρακμής που άρχισαν να εμφανίζονται. Η ιδεολογική – και κατ’ επέκτασιν οργανωτική και λειτουργική – αναπηρία του κομματικού μηχανισμού έδωσαν την δυνατότητα σε ακραιφνώς συντηρητικές δυνάμεις να επανακάμψουν και να διεκδικήσουν επι ίσοις όροις μερίδιο εξουσίας και – γιατί όχι – πολιτική κυριαρχία.

Η κίνηση των «4» για την αμφισβήτηση του ηγετικού ρόλου του Ανδρέα Παπανδρέου είχε πολύ βαθύτερη σημασία από μια απλή αντίθεση επί πρακτικών διακυβέρνησης. Ήταν η πρώτη συστηματικά μεθοδευμένη πολιτική και ιδεολογική αμφισβήτηση του κυρίαρχου ρεύματος στο ΠΑΣΟΚ, το οποίο εκφραζόταν πολιτικά από τον Ανδρέα Παπανδρέου.

Η «πολύπλευρη» στήριξη της κίνησης αυτής είχε ως πρώτο αποτέλεσμα την εκλογή του Κώστα Σημίτη στην πρωθυπουργία τον Ιανουάριο του 1996. Ακόμη και τότε οι αριστερές και κοινωνικές δυνάμεις του ΠΑΣΟΚ είχαν μια τελευταία ευκαιρία να κυριαρχήσουν, όμως προσωπικές φιλοδοξίες και λανθασμένες πολιτικές εκτιμήσεις εμπόδισαν τη δημιουργία ενός συμπαγούς μετώπου το οποίο θα μπορούσε να κυριαρχήσει πολιτικά στο ΠΑΣΟΚ.

Η άνοδος του Κώστα Σημίτη στην πρωθυπουργία σήμανε την έναρξη της κυριαρχίας των αυτοαποκαλούμενων «εκσυγχρονιστών», της οποίας τα χαρακτηριστικά και τις επιπτώσεις θα προσεγγίσουμε στη συνέχεια. Στο σημείο αυτό όμως ας κάνουμε έναν πρώτο σχολιασμό της πολιτικής **εξαπάτησης** που επιχειρήθηκε από τους αυτοαποκαλούμενους «εκσυγχρονιστές».

Η οικειοποίηση του όρου «εκσυγχρονιστής» ήταν τουλάχιστον πολιτικός πλεονασμός και για να είμαστε ρεαλιστές – πολιτική απάτη – δεδομένου ότι ένας σοσιαλιστής οφείλει εξ ορισμού να είναι και εκσυγχρονιστής. Η μαρξιστική διαλεκτική πρακτική επιβάλλει την συνεχή πολιτική ανάλυση και προσαρμογή στα διαρκώς αναδιαμορφούμενα δεδομένα και τον «εκσυγχρονισμό» του πολιτικού λόγου και της πρακτικής. Συνεπώς η επισήμανση «εκσυγχρονιστής» είναι αυτονόητη, όταν αναφερόμαστε σε σοσιαλιστή και δεν σηματοδοτεί κάποια διαφοροποίηση.

Κατά δεύτερον η υιοθέτηση του όρου «εκσυγχρονιστής» στόχευε ευθέως στη συνειρμική αντιδιαστολή με την «Παπανδρεϊκή» παρακαταθήκη και πολιτική, στην οποία χρεωνόταν ένας ατεκμηρίωτος «αναχρονισμός».

Η άνοδος του Κώστα Σημίτη και των αυτοαποκαλούμενων «εκσυγχρονιστών» στην εξουσία σήμανε και τον ουσιαστικό έλεγχο του κομματικού μηχανισμού, που είχε ως συνέπεια την εκλογική κυριαρχία της τάσης αυτής στο Συνέδριο του Ιουνίου 1996 και την εκλογή του Σημίτη ως προέδρου του ΠΑΣΟΚ και απόλυτου κυρίαρχου του πολιτικού σκηνικού. Η συντηρητική πτέρυγα του ΠΑΣΟΚ, η οποία εκφραζόταν από τα στελέχη αυτά και ιστορικά καταγραφόταν ως μια συνεπής – αλλά συντηρητική – τάση στο εσωτερικό του Κόμματος, είχε κατορθώσει επί τέλους να κυριαρχήσει και να αρχίσει την εφαρμογή του προγράμματός της, στην προσπάθεια ηγεμόνευσης του χώρου. Για να επιτευχθεί αυτό, πρώτο μέλημα ήταν η επίτευξη της πολιτικής ηγεμονίας στον χώρο. Τα φαινόμενα «αποκαθήλωσης» των φωτογραφιών του Ανδρέα Παπανδρέου από διάφορα γραφεία οργανώσεων του Κόμματος, αποδεικνύεται σήμερα ότι μόνο μεμονωμένα και αποσπασματικά δεν ήταν. Η προσπάθεια «μετάλλαξης» του ΠΑΣΟΚ έπρεπε να ξεκινήσει με την – παντοιοτρόπως - απαξίωση του ιστορικού παρελθόντος του.

Η πολιτική Σημίτη από τις πρώτες κιόλας ημέρες έδωσε δείγματα γραφής. Η «λογιστική» προσέγγιση της πολιτικής έκρυβε μια μονεταριστική οικονομική πολιτική, την εφαρμογή πολιτικών χωρίς το κοινωνικό οραματικό στοιχείο το οποίο κυριαρχούσε στην μέχρι τότε πολιτική του ΠΑΣΟΚ. Ήταν μια πολιτική η οποία δεν στόχευε στην δημιουργία προϋποθέσεων αναδιανομής του παραγόμενου προϊόντος προς όφελος των εργαζομένων, ήταν μια πολιτική που δεν στόχευε στην δημιουργία τομών και ρήξεων, αλλά χρησιμοποιούσε τις αποσπασματικές παρεμβάσεις – τελικά – ως άλλοθι για την εφαρμογή ενός προγράμματος προώθησης των μεγαλοσυμφερόντων **ενός τμήματος** του ντόπιου κεφαλαίου. Χαρακτηριστικό είναι ότι όλοι οι «μεγάλοι» στόχοι που ετέθησαν από την Κυβέρνηση των αυτοαποκαλούμενων «εκσυγχρονιστών» δεν είχαν ούτε μια κοινωνική πτυχή. Η είσοδος στην ΟΝΕ μπορεί να προπαγανδίστηκε ως το αναγκαίο βήμα για την οικονομική και κοινωνική προσαρμογή της Ελλάδας με την υπόλοιπη Ευρωζώνη, οι κοινωνικοί «πυλώνες» όμως της σύγκλισης απουσίαζαν έστω και ως ευχολόγιο, έστω και ως απλή αναφορά.

Ο επόμενος μεγάλος στόχος που τέθηκε ως «Μεγάλη Ιδέα», αυτός των Ολυμπιακών Αγώνων, ήταν μια στόχευση με καθαρά επιχειρηματικά χαρακτηριστικά. Ένα αξιοπρεπές Κράτος – που τουλάχιστον σέβεται την φορολόγηση των πολιτών του – όφειλε να μεθοδεύει την δημιουργία και την βελτίωση των υποδομών του χωρίς να αποζητά «οράματα» ως την απαραίτητη ευκαιρία για να υλοποιήσει τα αυτονόητα. Αντ' αυτού εκχωρήθηκε η διαχείριση τεράστιων κονδυλίων – και στην ουσία η διαχείριση ενός σημαντικού τμήματος του Δημόσιου Επενδυτικού Προγράμματος σε πρόσωπα χωρίς θεσμική υπόσταση και με μηχανισμούς αμφίβολης νομιμότητας.

Αν προσεγγίσουμε τις πτυχές της διακυβέρνησης από την «Ομάδα Σημίτη» θα εντοπίσουμε εύκολα τρία χαρακτηριστικά:

1. Την άσκηση πολιτικής χωρίς κοινωνικές ευαισθησίες. Βέβαια δεν περιμέναμε τομές και ρήξεις από έναν συντηρητικό πολιτικό, του οποίου η πρώτη πολιτική πράξη ήταν να ευχαριστήσει από το Κοινοβούλιο τους Αμερικάνους που παρενέβησαν στην κρίση των Ιμίων. Ο αντίλογος εδώ είναι ότι η Ελληνική Κοινωνία δεν ήταν διατεθειμένη να εμπλακεί σε μια άνευ ουσίας σύρραξη και να πληρώσει φόρο αίματος στον βωμό της προάσπισης θολών και χωρίς ανώφελων εθνικών δικαίων. Όμως αναλογιστήκαμε με ποιο κριτήριο η προάσπιση της Εθνικής Αξιοπρέπειας εν τέλει μπορεί να μπαίνει στη ζυγαριά του οποιουδήποτε οφέλους;

Την συμπεριφορά αυτή έμελλε να ακολουθήσουν κι άλλες, χαρακτηριστικές του νέου ύφους και ήθους. Πώς μπορούμε να ξεχάσουμε τον ξυλοδαρμό συνταξιούχων στη συμβολή των οδών Βασιλίσσης Σοφίας και Ρηγίλλης από τα ΜΑΤ; Πως μπορούμε να ξεχάσουμε την απόπειρα προώθησης και ψήφησης του επαίσχυντου ασφαλιστικού νομοσχεδίου νύκτωρ από τη Βουλή; Πώς να αγνοήσουμε την συνολική στάση σημαντικής μερίδας των Κυβερνητικών στελεχών την περίοδο της ανόδου του Χρηματιστηρίου, τότε που ακόμα και Υπουργοί προέτρεπαν τους πολίτες δημοσίως να επενδύσουν τις οικονομίες τους στο Χρηματιστήριο; Πώς να δικαιολογήσουμε την εξαχρείωση της δημόσιας ζωής όταν η ίδια η Κυβέρνηση (η «Σοσιαλιστική» Κυβέρνηση, να μην ξεχνιόμαστε) θυσίαζε τα πάντα στο βωμό της εισπρακτικής επιτυχίας και έδινε σωρηδόν άδειες για δημιουργία νέων casinos; Τι κοινό μπορεί να έχει μια κοινωνία τζόγου με την κοινωνία των σοσιαλιστικών ιδανικών, της εργασίας και της προόδου;

2. Το δεύτερο χαρακτηριστικό γνώρισμα της διακυβέρνησης Σημίτη ήταν η σχεδόν παντελής αδυναμία ελέγχου των διάφορων - αδιαφανών εν πολλοίς - οικονομικών συμφερόντων, τα οποία «αλώνιζαν» ασύδοτα την Ελληνική οικονομία, με αποτέλεσμα την πλήρη εξαχρείωση των συναλλακτικών ηθών και την γενίκευση της «ρεμούλας» και της διαπλοκής; η σκανδαλολογία που γενικεύτηκε ήταν απότοκος αυτής ακριβώς της πρακτικής και της αδυναμίας ελέγχου. Η ποικιλότητα στήριξη τμήματος των διαπλεκόμενων εκδοτικο-κατασκευαστικών συμφερόντων από την Κυβέρνηση Σημίτη μεταφράστηκε σε μια **πρωτοφανή** για τα πολιτικά δεδομένα της χώρας επικοινωνιακή στήριξη της Κυβέρνησης, σε όλο το διάστημα της οκταετούς διακυβέρνησης.
3. Όμως το τρίτο και ίσως σημαντικότερο γνώρισμα της Κυβέρνησης Σημίτη ήταν η έλλειψη εφαρμογής διαρθρωτικών πολιτικών. Κανένα μέτρο δεν είχε τις στοχεύσεις που είχαν οι πολιτικές του ΠΑΣΟΚ στο παρελθόν, επί Ανδρέα Παπανδρέου.

Η τεράστια προσπάθεια αναμόρφωσης της Ελλάδας μέσα από τη δημιουργία και την ενίσχυση του πλαισίου αναπτυξιακών κινήτρων για επενδύσεις στην περιφέρεια – προσπάθεια που αναπτύχθηκε την δεκαετία του 1980 – δεν συνεχίστηκε. Αντιθέτως, ο μοναδικός αναπτυξιακός βραχίονας του Κράτους, η ΕΤΒΑ, ιδιωτικοποιήθηκε (ας μην σχολιάσουμε το τίμημα), αντί να ενισχυθεί και να αποτελέσει τον αναπτυξιακό και ρυθμιστικό μηχανισμό του Κράτους στον δευτερογενή τομέα.

Η μεταβίβαση πακέτου μετοχών στρατηγικής σημασίας Δημόσιων Οργανισμών δεν έγινε ως επιταγή των Βρυξελλών, αλλά ως μια - αβάσιμη στην τεκμηρίωσή της – απόπειρα εξοικονόμησης πόρων και εξασφάλισης της βιωσιμότητάς τους. Αλήθεια, πόσο πιο βιώσιμος θα είναι ο ΟΤΕ όταν αντί να εκσυγχρονιστεί η λειτουργία του και η επιχειρηματική του δράση, ιδιωτικοποιείται; Με ποιά επιχειρηματικό σχέδιο; Το ίδιο ισχύει και με την Ολυμπιακή Αεροπορία, το πιο χαρακτηριστικό ίσως παράδειγμα έλλειψης στρατηγικού σχεδιασμού για τον Δημόσιο Τομέα. Έναν Δημόσιο Τομέα που η Κυβέρνηση Σημίτη δεν πίστεψε στην αναπτυξιακή δυναμική του αλλά τον αντιμετώπισε σαν ένα φορτίο από το οποίο έπρεπε να απαλλαγεί, εισπράττοντας - και κάποια - έσοδα. Ιδιαίτερα κοντόθωρη αντιμετώπιση, σε αντίθεση

με την επιβεβλημένη εξυγίανση που έπρεπε να εφαρμόσει. Γιατί άραγε να μην αναδιαρθρωθούν οι Δημόσιες Επιχειρήσεις και Οργανισμοί με στόχο εκτός από την εξυπηρέτηση του Κοινωνικού Συνόλου και την κερδοφορία, από τη στιγμή που αποτελούν περιουσιακό στοιχείο του Ελληνικού λαού; Ποιος εξουσιοδοτείται να κοστολογεί και να εκποιεί την περιουσία του Ελληνικού λαού; Και εν τέλει γιατί να μην εφαρμοστεί ο κοινωνικός έλεγχος για τον οποίο τόσους αγώνες δώσαμε ως ΠΑΣΟΚ για την κατοχύρωση και θεσμοθέτησή του στην δεκαετία του 1980; Όμως τα ζητήματα αυτά θα τα αναλύσουμε περαιτέρω σε επόμενο εδάφιο.

Επανερχόμενοι στις συνέπειες της πολιτικής Σημίτη θα δεχθούμε το ερώτημα «μα καλά, τίποτα σωστό δεν έκαναν οι εκσυγχρονιστές;» Κάτω από το πρίσμα της διαχειριστικής πολιτικής έπραξαν σαν μια συνεπής συντηρητική νεο-φιλελεύθερη Κυβέρνηση. Διαχειρίστηκαν 1,5 πακέτο Κοινοτικών χρηματοδοτήσεων, αναμόρφωσαν το θεσμικό πλαίσιο για τη διαχείριση αυτών των πόρων και δημιούργησαν υποδομές (κυρίως συγκοινωνιακές) που όμως ήταν πλέον αδήριτη ανάγκη να δημιουργηθούν, στο μεταίχμιο του 20^{ου} στον 21^ο αιώνα.

Κάτω όμως από το πρίσμα της αναπτυξιακής προοπτικής με κοινωνική διάσταση υπήρξε πλήρης αποτυχία. Αυτό που απουσίασε παντελώς από την πολιτική Σημίτη ήταν το οραματικό στοιχείο και ο κοινωνικός **στρατηγικός** σχεδιασμός, όπως αυτά χαρακτήριζαν σχεδόν κάθε παρέμβαση του ΠΑΣΟΚ μέχρι το 1995.

Με καθαρά αναπτυξιακούς όρους όμως, υπήρξε κατά τη γνώμη μας αποτυχία στην εκμετάλλευση των κοινοτικών χρηματοδοτήσεων προκειμένου να δημιουργηθούν συνθήκες **ενδογενούς** και **αειφόρου** ανάπτυξης της χώρας. Τα τόσα τρισεκατομμύρια που εισέρευσαν στην Ελλάδα την τελευταία 12ετία, έπρεπε να έχουν αξιοποιηθεί ώστε να δημιουργήσουν τις συνθήκες ολόπλευρης ανάπτυξης και το πλαίσιο ενός υγιούς επενδυτικού περιβάλλοντος. Όμως, παρά τον εκσυγχρονισμό και την επέκταση των υποδομών, η έλλειψη ενός στρατηγικού σχεδίου αξιοποίησης των κονδυλίων δεν επέτρεψε στην ελληνική οικονομία και κοινωνία να φτάσουν στο επιθυμητό επίπεδο.

Παράλληλα με το ΠΑΣΟΚ, το οποίο είχε τη διακυβέρνηση της χώρας για μεγάλο χρονικό διάστημα, κάτω από μια ηγεσία που ποτέ μέχρι τότε δεν είχε αποτελέσει πλειοψηφικό ρεύμα στο εσωτερικό του κόμματος και εφαρμόζοντας πολιτικές

πρωτόγνωρες για την παράδοση και τις ιδεολογικές καταβολές και παρακαταθήκες του Ανδρέα Παπανδρέου, η Δεξιά είχε να αντιμετωπίσει διάφορα κορυφαία ζητήματα ιδεολογικής και οργανωτικής φύσης. Η 10ετής κυριαρχία του Μητσοτάκη, η οποία σήμαινε και την επικράτηση και προώθηση των νεο-φιλελεύθερων πολιτικών στο Κόμμα της λαϊκής Δεξιάς, έφτανε στο τέλος της και μετά την παρένθεση του «λίγου» Εβερτ, η εκλογή του Κώστα Καραμανλή στην προεδρία της Ν.Δ. σήμανε την επιστροφή στις παλαιο-δεξιές ρίζες, του «ριζοσπαστικού φιλελευθερισμού», όπως τον είχε εισάγει ο Καραμανλής ο πρεσβύτερος. Στην ουσία σήμανε την επιστροφή της Ν.Δ. στις ιστορικές της καταβολές και την συνεπή υπηρετήση των αρχών της λαϊκής Δεξιάς, όπως την είχε γνωρίσει ο τόπος επί δεκαετίες. Το νεο-φιλελεύθερο πείραμα είχε αποτύχει και ο μόνος πολιτικός εκφραστής της πολιτικής αυτής ήταν πλέον το ΠΑΣΟΚ. Τι ειρωνεία!

Εδώ είναι σημαντικό να σημειώσουμε ότι, ο νεο-φιλελευθερισμός ως οικονομική και κοινωνική αντίληψη είναι καταδικασμένος να αποτύχει σε περιφερειακά κράτη του καπιταλιστικού συστήματος διότι – εκτός των άλλων – αποδιαιθρώνει τον κοινωνικό ιστό και σε αυτά τα κράτη η κοινωνική συνοχή είναι – εκ προοιμίου – πίο ευάλωτη.

Η συνεπής στάση του Καραμανλή, μετά την εκλογή του στην Προεδρία της Ν.Δ., οι χαρισματικές ρητορικές του ικανότητες και η δυνατότητες άρθρωσης αντιπολιτευτικού λόγου που του έδιναν οι εφαρμοζόμενες νεο-φιλελεύθερες πολιτικές από την Κυβέρνηση Σημίτη είχαν ως αποτέλεσμα την αύξηση της διεισδυτικότητάς του στα λαϊκά στρώματα και την καθιέρωσή του στη συνείδηση του μέσου πολίτη ως ενός πολιτικού που τουλάχιστον διαθέτει κάποιο *minimum* επίπεδο κοινωνικών ευαισθησιών. Ακόμα μια ειρωνεία, η παράταξη των ξερονησιών, του χωροφύλακα και του παρακράτους, το Κόμμα των Rangers και των Κένταυρων, το Κόμμα που δολοφόνησε τον Τεμπονέρα και διατηρούσε στις τάξεις του ακροδεξιά φασιστικά στοιχεία, να εμφανίζεται ως τιμητής των λαϊκών κατακτήσεων και προσδοκιών. Αφού βέβαια εύρισκαν πρόσφορο έδαφος από την Κυβερνητική πολιτική, γιατί να μην επιχειρήσουν την εξαπάτηση αυτή;

Η πολύχρονη άσκηση αυτής της πολιτικής από την Κυβέρνηση Σημίτη, συνοδευόμενη από έντονα δείγματα αλαζονείας, παρακμής και διαφθοράς, οδήγησαν τη Ν.Δ. στη συντριπτική νίκη του Μαρτίου 2004. Ούτε η «κυβερνητική φθορά» ήταν

αυτή που οδήγησε το ΠΑΣΟΚ στην ήττα, ούτε η «κούραση του μηχανισμού» από την πολύχρονη διακυβέρνηση, ούτε – πολύ περισσότερο – η ιδεολογική κυριαρχία της Δεξιάς. Η ήττα ήταν μια συνολική – και ηχηρή – αποδοκιμασία της ασκούμενης πολιτικής από το εκλογικό σώμα, τον Ελληνικό λαό. Ποιο Κόμμα όταν εφαρμόζει πολιτική προς όφελος του λαού θα υποστεί κυβερνητική φθορά τέτοια που να ηττηθεί σε εκλογές; Αν το ΠΑΣΟΚ διατηρούσε την ιστορική του φυσιογνωμία και εφαρμόζε τις καταστατικές του κατευθύνσεις (οργανωτική συγκρότηση με πολιτικά χαρακτηριστικά, προώθηση της Εθνικής Λαϊκής Ενότητας, ενιαίο κέντρο καθοδήγησης, ιδεολογική διαπάλη και σύνθεση στο εσωτερικό του Κόμματος, διαλεκτική σχέση με τις κοινωνικές δυνάμεις) δεν θα παρουσίαζε την εικόνα του «κουρασμένου» από τη διακυβέρνηση μηχανισμού. Εξ άλλου, όποιος από τα στελέχη του ΠΑΣΟΚ κουράζεται από την άσκηση κυβερνητικής πολιτικής στο όνομα και για τα συμφέροντα των λαϊκών στρωμάτων, δεν θα πρέπει να έχει θέση στις τάξεις του κόμματος. Τέλος, από πού προκύπτει η ιδεολογική επικράτηση της Ν.Δ. επί του ΠΑΣΟΚ, όταν κέρδισε τις εκλογές χωρίς ουσιαστικά προγραμματικό λόγο, χωρίς κυβερνητικό πρόγραμμα και χωρίς οργανωτική συγκρότηση. Η ένδεια αυτή φάνηκε μετά τις εκλογές, όταν η Κυβέρνηση Καραμανλή αντιμετώπισε το πρόβλημα της έλλειψης έμπειρων στελεχών για την προώθησή τους στις διάφορες θέσεις ευθύνης, αλλά και από τις – κατ’ ουσίαν – προγραμματικές εξαγγελίες στην ΔΕΘ τον Σεπτέμβριο 2004, όταν κανένας κυβερνητικός σχεδιασμός δεν παρουσιάστηκε και κανένα μελετημένο πλαίσιο μέτρων και πρωτοβουλιών δεν εξαγγέλθηκε.

2. ΤΟ ΠΑΣΟΚ ΣΗΜΕΡΑ

Η κρίση στο ΠΑΣΟΚ στην οποία οδήγησε η ηγεμονία των αυτοαποκαλούμενων «εκσυγχρονιστών» είναι κατά τη γνώμη μας βαθιά. Είναι κρίση ταυτότητας. Το ΠΑΣΟΚ ήρθε στην πολιτική πραγματικότητα ως η πολιτική έκφραση των «μη προνομιούχων» και των λαϊκών στρωμάτων που επί δεκαετίες βρίσκονταν στο περιθώριο. Ήταν ο πολιτικός σχηματισμός που εξέφρασε την μεγάλη Δημοκρατική Παράταξη, που ομογενοποίησε – για πρώτη φορά μετά το ΕΑΜ – τη δυναμική της συντριπτικής πλειοψηφίας του Ελληνικού λαού. Ήταν ο πολιτικός εκφραστής της «δημοκρατικής πλειοψηφίας» που κατόρθωσε αυτό που ποτέ μέχρι τότε δεν είχε κατορθώσει άλλο αριστερό Κόμμα. Να φέρει το **Λαό στην εξουσία**, να ξεπεράσει το ταμπό της αντιπολίτευσης και να αναλάβει κυβερνητικές ευθύνες από το λαό, στο όνομα του λαού και για το λαό. Ήταν η πρώτη δημοκρατική παράταξη που άλωσε το κάστρο της εξουσίας και έφερε στο προσκήνιο αυτούς που μέχρι τότε έδιναν μόνο τον ιδρώτα και το αίμα τους, χωρίς να έχουν «στον ήλιο μοίρα». Έκανε τον λαό κυρίαρχο και πρωταγωνιστή.

Η ιδεολογική και πολιτική παρακαταθήκη γενιών και γενιών του Δημοκρατικού Κινήματος της χώρας μας μπήκαν στο χωνευτήρι των πολιτικών διεργασιών του ΠΑΣΟΚ και είχαν ως αποτέλεσμα τη διατύπωση των Αρχών του Κινήματος, όπως αυτά παρουσιάστηκαν μέσα από τα καταστατικά του κείμενα. Η δημοκρατική λειτουργία του ΠΑΣΟΚ, η οποία μπορεί να μην ήταν η μεγαλύτερη τις πρώτες ημέρες της δεκαετίας του 1970, βάθαινε και καταχτιόταν μέρα με τη μέρα όλο και περισσότερο, σαν αποτέλεσμα των γνήσιων και ακατάλυτων δεσμών με την κοινωνία και το λαϊκό κίνημα. Το Κόμμα λειτουργούσε πολιτικά, τόσο στον οργανωτικό τομέα όσο και στον τομέα των πολιτικών ζυμώσεων και συνθέσεων. Και αυτό γιατί διατηρούσε τα πολιτικά του χαρακτηριστικά και βάθαινε τη διαλεκτική του σχέση με την κοινωνία.

Η μεγαλύτερη ζημιά που επέφεραν οι αυτοαποκαλούμενοι «εκσυγχρονιστές» στον κομματικό μηχανισμό του ΠΑΣΟΚ, ήταν η απο-πολιτικοποίησή του και τελικά η απαξίωσή του. Το ΠΑΣΟΚ απονευρώθηκε πολιτικά, έχασε τον ριζοσπαστισμό του, έκοψε τις επί χρόνια θεμελιωμένες σχέσεις του με την κοινωνία, έπαψε να

αφουγκράζεται και να μεταφράζει πολιτικά τις αγώνιες και τα οράματα του λαού. Έπαψε να είναι η ιδεολογική πρωτοπορία του μαζικού κινήματος και των διεκδικήσεων των λαϊκών στρωμάτων.

Το ΠΑΣΟΚ, επί Σημίτη, έγινε μια κλειστή λέσχη που καμία σχέση δεν είχε πλέον με το γνήσιο πολιτικό σχηματισμό που όλοι γνωρίσαμε και στον οποίο επενδύσαμε τα νιάτα μας και τα οράματά μας. Η ιδεολογική διαπάλη – και τα αποτελέσματα των συνθέσεων – έπαψαν να υπάρχουν. Το Κόμμα έγινε ένα κοσμικό club υποψήφιων προς διορισμό ή περιφερόμενων διαπλεκόμενων. Οι κομματικές διαδικασίες σε χαμηλότερο επίπεδο σταμάτησαν ενώ οι κορυφαίες εξ αυτών έχασαν την σπουδαιότητά τους και μετεξελίχθηκαν σε απλά επικοινωνιακά shows. Το κορυφαίο καθοδηγητικό όργανο, το Συνέδριο, έχασε τα πολιτικά του χαρακτηριστικά και από διαδικασία ιδεολογικής αντιπαράθεσης και σύνθεσης μεταλλάχθηκε σε όργανο χειροκροτητών κάποιων - προαποφασισμένων σε κλειστά γραφεία - ανακοινώσεων, που – κρίμα για το λαϊκό κίνημα - ήταν εξαγγελίες κυβερνητικών πολιτικών. Αλήθεια ποιο κομματικό όργανο της βάσης συζήτησε τις πολιτικές πρωτοβουλίες της Κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ; Κανένα! Πότε και που λειτούργησε η προς τα πάνω προώθηση πολιτικών προτάσεων; Πότε και που έγινε ιδεολογική συζήτηση για την πολιτική που θα ακολουθήσει η Κυβέρνηση; Η απάντηση είναι «ποτέ και πουθενά»!

Ενιαίο κέντρο καθοδήγησης έπαψε να υφίσταται. Τον ρόλο του Κυβερνητικού και Κομματικού εκπροσώπου ανέλαβαν συγκεκριμένα εκδοτικά συγκροτήματα! Οι πολιτικές επιλογές της Κυβέρνησης γίνονταν γνωστές από τα Μ.Μ.Ε.! Η Κυβέρνηση και το Κόμμα λειτουργούσαν – και δυστυχώς το Κόμμα λειτουργεί ακόμη – σαν ένα σύνολο αυτόνομα κινούμενων προσώπων, τα οποία μάλιστα διαγκωνίζονται για το ποιος θα πάρει μεγαλύτερο μερίδιο από την προβολή στα παράθυρα των τηλεοπτικών σταθμών! Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι αυτό που βλέπουμε όλοι το τελευταίο διάστημα, έναν μεγάλο αριθμό από πρώην κυβερνητικά στελέχη του ΠΑΣΟΚ να εμφανίζονται ανεξέλεγκτα στα τηλεοπτικά «παράθυρα» και να αρθρογραφούν σωρηδόν στα διάφορα έντυπα, χωρίς αυτό να αποτελεί τμήμα ενός οργανωμένου πλάνου δράσης και στράτευσης των στελεχών του μηχανισμού. Από ποιά κομματική διαδικασία αποφασίστηκε η συγκεκριμένη μορφή και ύφος αντιπολίτευσης και πολιτικής δημόσιας έκφρασης; Ποιός και πότε, αποφάσισε το συγκεκριμένο ύφος και περιεχόμενο της αντιπολιτευτικής έκφρασης του ΠΑΣΟΚ;

Αντί να υπάρχει ένα κεντρικά σχεδιασμένο και εξειδικευμένο στα διάφορα επί μέρους πεδία αντιπολιτευτικό σχέδιο, φαίνεται να έχει αναληφθεί, «εργολαβικά» σχεδόν, η αντιπολιτευτική έκφραση από ορισμένα δημοσιογραφικά συγκροτήματα.

Το ΠΑΣΟΚ νοσεί. Η πολιτική απονέκρωση στην οποία το οδήγησαν οι αυτοαποκαλούμενοι «εκσυγχρονιστές» έχει πολύπλευρες και ιδιαίτερα σημαντικές επιπτώσεις. Η Ν.Δ. φαίνεται να παίζει «εν ου παικτοίς». Το ΠΑΣΟΚ βρίσκεται δέσμιο, να απολογείται για πολιτικές που ουδέποτε υιοθέτησαν οι κοινωνικές δυνάμεις στις οποίες αναφέρεται. Και το κυριότερο, η οργανωτική ανασυγκρότηση, όπως τουλάχιστον την είδαμε μέχρι σήμερα, δεν πρόκειται να οδηγήσει πουθενά, γιατί απλούστατα δεν είναι αποτέλεσμα κάποιας συγκροτημένης πολιτικής λειτουργίας.

Η πολιτική ανασυγκρότηση του ΠΑΣΟΚ και γενικότερα της Δημοκρατικής Παράταξης συνεπάγεται κατ' αρχήν επανακαθορισμό του ιδεολογικού στίγματος και της πολιτικής στόχευσης. Η οργανωτική ανασυγκρότηση ακολουθεί, ως η διαλεκτική συνέχεια και εφαρμογή της ιδεολογικής ανασυγκρότησης.

Είναι προφανές ότι στο πλαίσιο της Δημοκρατικής Παράταξης πρέπει να επιδιώξουμε τη μέγιστη δυνατή συστράτευση κοινωνικών δυνάμεων (και προφανώς προσώπων τα οποία είναι εκφραστές συγκεκριμένων πολιτικών αντιλήψεων). Όμως θεωρούμε λάθος την συστράτευση μαζί μας ανθρώπων που έχουν υπάρξει φορείς συγκεκριμένων πολιτικών (αντιδραστικών και βαθιά συντηρητικών πολιτικών) χωρίς να έχει προηγηθεί τουλάχιστον η από μέρους τους αυτοκριτική και χωρίς να υπάρχει μια έστω ελάχιστη «προγραμματική» συμφωνία.

Οι πολιτικές συνεργασίες που έχουν αποτέλεσμα γίνονται στη βάση προγραμματικών πολιτικών συγκλίσεων και συμφωνιών και όχι ευκαιριακά και χωρίς κανένα πολιτικό υπόβαθρο.

Τα πρόσωπα στην πολιτική δεν σηματοδοτούν απλά την φυσική τους παρουσία. Είναι πρωτίστως φορείς πολιτικής αντίληψης και πρακτικής. Στο πλαίσιο αυτό δεν

κατανοούμε είτε την στενά εκλογική είτε την ευρύτερη πολιτική συνεργασία με άτομα που έχουν υπάρξει φορείς αντιδραστικών πρακτικών.

Ποιος αποφάσισε, σε ποια πολιτική κομματική διαδικασία και με ποια πολιτικά κριτήρια την – ανιστόρητη – στέγαση στο ΠΑΣΟΚ του Κοντογιαννόπουλου, του ανθρώπου που έχει την κύρια πολιτική ευθύνη για τη δολοφονία του Τεμπονέρα;

Ποιος αποφάσισε, σε ποια πολιτική κομματική διαδικασία και με ποια κριτήρια την στέγαση στο ΠΑΣΟΚ των αρχιερέων του νεο-φιλελευθερισμού Μάνου και Ανδριανόπουλου; Τα θλιβερά απομεινάκια ενός αντιδραστικού πειράματος που απέτυχε τραγικά (του νεο-φιλελευθερισμού της περιόδου Μητσοτάκη) τι δουλειά έχουν να συντάσσονται στις γραμμές της Δημοκρατικής Παράταξης; Τι κοινή καταβολή έχουν και σε ποια κοινή κατεύθυνση θα αγωνιστούν με τον απλό αγωνιστή του καθημερινού μόχθου, τον «μη προνομιούχο»; Αν απαντήσουν ότι έγινε στο πλαίσιο της δημιουργίας μετώπου συμπαράταξης, όπως είχε κάνει ο Ανδρέας Παπανδρέου το 1989, θα απαντήσουμε ότι τότε, ο αείμνηστος Ηγέτης της Δημοκρατικής Παράταξης δίπλα στην μεταγραφή από τη συντηρητική παράταξη – τον Μπούτο – είχε στρατεύσει τον Μάρκο Βαφειάδη, τον αρχηγό του Δημοκρατικού Στρατού στον Εμφύλιο. Ενώ τώρα, δίπλα στους Μανο-Ανδριανόπουλους, προστίθενται (στο πλαίσιο ποιας ισορροπίας άραγε;) ο Ανδρουλάκης και η Δαμανάκη! Οι πλέον σκληροί πολέμιοι του Ανδρέα και του ΠΑΣΟΚ το 1989!

Ποιος αποφάσισε, σε ποια πολιτική κομματική διαδικασία και με ποια κριτήρια πολιτικής συμφωνίας και σύγκλισης την στέγαση στο ΠΑΣΟΚ των Βούγια και Μπίστη και μάλιστα την ανάθεση στον τελευταίο (εκλογικά αποτυχημένη παραφυάδα του Συνασπισμού) και κυβερνητικών ευθυνών;

Και να πει κανείς ότι «μεταγράψαμε» στο ΠΑΣΟΚ την πολιτική και εκλογική τους δυναμική! Αποτυχημένοι πολιτευτές (Μάνος), θλιβερές μειοψηφίες του εκλογικά αποτυχημένου Συνασπισμού (Μπίστης) ή «αναχωρητές» για να αποφύγουν την οικτρή εκλογική αποτυχία (Ανδριανόπουλος).

3. ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΚΑΝΟΥΜΕ

Το ΠΑΣΟΚ βρίσκεται πλέον στην αντιπολίτευση. Οποιος πει πως είναι έτοιμο να αναλάβει ξανά τις τύχες της διακυβέρνησης της χώρας είναι αν μη τι άλλο φαιδρός. Πώς μπορεί να εμπιστευθεί ξανά ο λαός έναν μηχανισμό στελεχών στην πλειοψηφία τους φθαρμένων και αλλοτριωμένων από την πολύχρονη ασύδοτη άσκηση εξουσίας; Ποιό πολιτικό πρόγραμμα θα υπερψηφιστεί από το εκλογικό σώμα, όταν αυτό δεν το γνωρίζουν ούτε τα κομματικά στελέχη; Τι έχει το ΠΑΣΟΚ να αντιπαραθέσει στην Ν.Δ. η οποία ξεπερνώντας και την «ΑΥΡΙΑΝΗ» σε λαϊκισμό έχει κάνει σημαία της «την σεμνότητα και την ταπεινότητα» για να βυθίσει ακόμα περισσότερο στην ανυποληψία και να απαξιώσει ακόμα περισσότερο την Κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ του Σημίτη;

Κι όμως, η Δημοκρατική Παράταξη δεν έφτασε στο τέλος της ιστορικής της διαδρομής. Όπως σε όλες τις φάσεις της ιστορικής εξέλιξης των κοινωνιών η πρόοδος ερχόταν μέσα από πιασμάτα, έτσι και το λαϊκό κίνημα θα ξαναβρεί το ρόλο του και την πολιτική του έκφραση. Αυτή εκτιμούμε πως δεν μπορεί παρά να είναι μέσα από τις τάξεις του ΠΑΣΟΚ, όχι για κανένα άλλο λόγο αλλά γιατί ιστορικά το ΠΑΣΟΚ είναι αυτό που κατόρθωσε να εκφράσει όλη αυτή την Παράταξη και – κυρίως – να της δώσει κυβερνητική έκφραση. Η πορεία δεν θα είναι εύκολη. Η ανασυγκρότηση θα πρέπει να ξεκινήσει από την ιδεολογική αποσαφήνιση των Αρχών και των στοχεύσεων του Κινήματος. Θα πρέπει να περάσει στην γενική οργανωτική ανασυγκρότηση του ΠΑΣΟΚ, στη βάση των ιδεολογικών του Αρχών και με **πολιτικά** χαρακτηριστικά. Και τέλος θα πρέπει να καταλήξει στην συγκροτημένη διατύπωση κυβερνητικού προγράμματος, με κοινωνικό όραμα και με προτεραιότητες, το οποίο θα υπερφαλαγγίζει τις διαχειριστικές λογικές της κάθε είδους δεξιάς πολιτικής. Είμαστε σίγουροι για τη δύναμη των ιδεών μας. Είμαστε σίγουροι για το μέλλον της κοινωνίας μας. Όμως πρέπει να δουλέψουμε. Εξάλλου ο δρόμος της ΑΛΛΑΓΗΣ – της οποιαδήποτε αλλαγής, πόσο μάλλον της σοσιαλιστικής αλλαγής – δεν είναι ποτέ εύκολος.

3.1. ΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ

Το Κόμμα είναι ο καθοδηγητικός μηχανισμός που θα μετουσιώσει το λαϊκό κίνημα σε μαζικό πολιτικό κίνημα. Πρέπει να αποτελεί τον μάντα της αμφίδρομης τροφοδότησης και ζύμωσης των πολιτικών ιδεών. Ένα Κόμμα με πολιτικά χαρακτηριστικά και με πλήρη δημοκρατική λειτουργία σε όλες τις βαθμίδες είναι αυτό που θα διασφαλίσει την αποτελεσματικότητα των αγώνων του λαού.

Η κομματική οργάνωση πρέπει να ξεπεράσει τις παθογένειες του παρελθόντος και να αποκτήσει ανοιχτά χαρακτηριστικά στη δομή και στη λειτουργία της. Μόνο έτσι θα ξαναγίνει **πολιτική οργάνωση** και όχι κλειστή λέσχη συζητήσεων και ομφαλοσκοπήσεων, ούτε αποστεωμένος μηχανισμός εξυπηρέτησης προσωπικών φιλοδοξιών.

Οι θέσεις μας για την οργανωτική ανασυγκρότηση προκύπτουν από την πολιτική μας θέση, γιατί η μορφή και η λειτουργία της κομματικής οργάνωσης είναι βαθιά πολιτική πράξη, είναι η αντανάκλαση της πολιτικής αντίληψης για την κοινωνία.

- Να υπάρχουν Πρωτοβάθμιες Οργανώσεις σε επίπεδο Δήμου.
- Ειδικά για τους Μητροπολιτικούς Δήμους Αθηνών, Πειραιώς και Θεσσαλονίκης να ιδρυθούν Οργανώσεις ανά Δημοτικό Διαμέρισμα.
- Να υπάρχουν Νομαρχιακές Επιτροπές / Νομαρχιακές Οργανώσεις όπου δεν είναι δυνατόν αντικειμενικά να λειτουργήσουν πρωτοβάθμιες οργανώσεις.
- Να υπάρχει Εθνικό Συμβούλιο με συμμετοχή από τις Νομαρχιακές Επιτροπές και από εκπροσώπους κοινωνικών ομάδων (μη κυβερνητικών οργανώσεων, μαζικών φορέων κλπ.)
- Κεντρικό συλλογικό Όργανο καθοδήγησης πρέπει να είναι η Κεντρική Επιτροπή. Σ' αυτή θα συμμετέχουν μόνο μέλη, εκλεγμένα από κομματικές διαδικασίες.
- Το Συνέδριο είναι το ανώτατο καθοδηγητικό και συνθετικό πολιτικό όργανο.
- Οι θητείες των αιρετών αντιπροσώπων σε οποιοδήποτε όργανο του κομματικού μηχανισμού, ανά βαθμίδα πρέπει να είναι κατά μέγιστο οι δύο

συνεχείς ή οι τρεις διακοπτόμενες, με αναδρομική ισχύ. Εξαιρείται η θέση του Προέδρου η οποία έχει διαφορετικά επικοινωνιακά χαρακτηριστικά.

- Όλα τα Όργανα του κομματικού μηχανισμού πρέπει να είναι αιρετά.
- Ειδικά η εκλογή Προέδρου πρέπει να γίνεται από τη βάση (μέλη και φίλοι) με συγκεκριμένο χρονικό διάστημα θητείας.
- Να καθιερωθεί λίστα εκλογής υποψηφίων βουλευτών και να καταργηθεί η σταυροδοσία. Μόνο έτσι θα αντιμετωπιστούν ριζικά τα φαινόμενα προσωπικών πολιτικών και εξάρτησης από οικονομικά συμφέροντα.
- Πρέπει να υπάρχουν συγκεκριμένες προϋποθέσεις ένταξης στις κομματικές οργανώσεις, να υπάρχουν προενταξιακές διαδικασίες ιδεολογικής διαφώτισης. Την ιδιότητα του μέλους, η οποία προϋποθέτει συγκεκριμένα πολιτικά χαρακτηριστικά και συνεπάγεται συγκεκριμένες υποχρεώσεις και δικαιώματα δεν μπορεί να αποκτά κάποιος χωρίς πολιτικά κριτήρια. Η απεμπόληση των δικαιωμάτων του μέλους και η ισοπέδωση των διαδικασιών πολιτικής λειτουργίας μέσα στον κομματικό μηχανισμό μπορεί να ακυρώσει την ίδια την ύπαρξη του Κόμματος.
- Για τους φίλους πρέπει να υπάρχουν ειδικές θεματικές **διαδικασίες** (όχι οργανώσεις). Η πολιτική τους συνεισφορά είναι απαραίτητη στο πλαίσιο της ανοιχτής διαλεκτικής και ανατροφοδοτούμενης σχέσης του ΠΑΣΟΚ με την κοινωνία.
- Να καταργηθούν οι θεματικές οργανώσεις, οι οποίες συγκροτήθηκαν και λειτουργούν στη βάση συντεχνιακών λογικών και συμφερόντων. Το Κόμμα πρέπει να ξεπεράσει τις συντεχνιακές αυτές αγκυλώσεις. Πρέπει να είναι Κόμμα όλης της κοινωνίας και να αναφέρεται συνολικά στα κοινωνικά ζητήματα. Κανένας επιμέρους συντεχνιακός χώρος δεν μπορεί να έχει αυτόνομη λειτουργία στο πλαίσιο της πολιτικής δράσης του Κόμματος.
- Πρέπει να υπάρχουν τομείς εξειδίκευσης και εργασίας της Κεντρικής Επιτροπής με συμμετοχή μελών από τις Οργανώσεις Βάσης και κεντρική ευθύνη εξουσιοδοτημένων συντρόφων – μελών της Κ.Ε.
- Το Εκτελεστικό Γραφείο πρέπει να λειτουργεί με συγκεκριμένες κατανομές ευθυνών στα μέλη του ανά τομέα.
- Πρέπει να καθιερωθεί η θεσμοθέτηση ιδεολογικών τάσεων και ρευμάτων στο εσωτερικό του ΠΑΣΟΚ. Η θεσμοθέτηση και λειτουργία τάσεων κατηγορείται ως

διαδικασία εσωστρέφειας και ως η αιτία μετατροπής του κομματικού μηχανισμού σε πεδίο αντιπαράθεσης μηχανισμών και προσωπικών πολιτικών. Αποτελεί πολιτικό στρουθοκαμηλισμό να αρνούμαστε την θεσμοθέτηση των τάσεων στο εσωτερικό του Κόμματος, όταν αυτές υπάρχουν και στην ουσία λειτουργούν από την ίδρυσή του. Η ιδεολογική ζύμωση, η οποία υπήρχε πάντα στο εσωτερικό του ΠΑΣΟΚ ως θεμελιώδες χαρακτηριστικό της Κινηματικής του υπόστασης και της πολυσυλλεκτικής του φυσιογνωμίας, ουσιαστικά αποτύπωνε στην πράξη την ύπαρξη και λειτουργία πολιτικών και ιδεολογικών ρευμάτων. Η ικανότητα του μηχανισμού έγκειται στην αποτελεσματικότητα των καθοδηγητικών οργάνων να επιτύχουν την ομογενοποίηση των πολιτικών αυτών ρευμάτων και να διατυπώσουν τελικά μια συνολική πολιτική σύνθεση.

3.2. ΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Το σημαντικότερο πρόβλημα της Ελληνικής οικονομίας σήμερα, εξακολουθεί να παραμένει ο μηχανισμός κατανομής του πλούτου σε βάρος των εργαζομένων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα της μείωσης του πραγματικού εισοδήματος του λαού την ώρα που αυξάνεται το ΑΕΠ είναι η τεράστια αύξηση των κερδών των τραπεζικών ομίλων, πάνω από 1000%!

Το δομικό (διαρθρωτικό) της πρόβλημα η Ελληνική οικονομία προσπάθησε να το ξεπεράσει με την είσοδο στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση. Η τελευταία δεκαετία σχεδόν αναλώθηκε στην περίφημη διαδικασία σύγκλισης, στην επίτευξη του «οράματος» της ΟΝΕ. Μια σύγκλιση όμως που απδείχθηκε ότι πάσχει σε δύο θεμελιώδη σημεία:

1. Η σύγκλιση ήταν στην ουσία ονομαστική, μια απλή σύγκλιση δεικτών και όχι σύγκλιση οικονομιών και – κυρίως – κοινωνιών. Ο περίφημος 4^{ος} πυλώνας για τον οποίον τόσο μελάνι έχει χυθεί και τόσες «κορώνες» έχουν διατυπωθεί, έμεινε «όνειρο απατηλό».
2. Η ΟΝΕ αποδείχθηκε τελικά ότι είναι μια απλή νομισματική ένωση και όχι μια συνολικότερη οικονομική και αναπτυξιακή σύγκλιση, γεγονός που υπονομεύει και στην ουσία ακυρώνει την δυναμική του νέου κοινού νομίσματος.

Το βάρος της διαδικασίας σύγκλισης το επωμίστηκαν οι εργαζόμενοι. Σε ένα ασφυκτικό μονεταριστικό πλαίσιο οικονομικών κατευθύνσεων από την Κεντρική Ευρωπαϊκή Τράπεζα, τον εντεταλμένο μηχανισμό για την εφαρμογή και τον έλεγχο του Προγράμματος Σύγκλισης, τα λαϊκά στρώματα κλήθηκαν να πληρώσουν το οικονομικό και κοινωνικό κόστος της σύγκλισης αυτής. Και στην περιφερειακή Ελλάδα το τίμημα ήταν ιδιαίτερα βαρύ. Η φτώχεια, η οποία έχει φτάσει σε τραγικά υψηλά ποσοστά, η ανεργία η οποία έχει πλέον ξεπεράσει και τα πλέον απαισιόδοξα όρια και ο κοινωνικός αποκλεισμός ο οποίος πλέον έχει αρχίσει να παίρνει δομικά χαρακτηριστικά είναι το αντίτιμο του νέου νομίσματος.

Το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης δεν αποτελεί παρά μια προσπάθεια εξωραϊσμού της μονεταριστικής οικονομικής πολιτικής που εφαρμόζεται. Σε

ορισμένες δε περιπτώσεις ακυρώνεται στην πράξη από κράτη μέλη. Πραγματική σύγκλιση δεν υπάρχει και ούτε ποτέ υπήρχε στο μυαλό αυτών που την σχεδίασαν.

Από την διαδικασία αυτή αυτοί που πραγματικά κέρδισαν ήταν αυτοί που πάντα κέρδιζαν σε αυτές τις περιπτώσεις, το Κεφάλαιο. Και αυτοί που έχασαν ήταν αυτοί που πάντα έχαναν σε αυτές τις περιπτώσεις, οι εργαζόμενοι. Στην Ελλάδα η ένταση του φαινομένου ήταν μεγαλύτερη. Η εγγενής αδυναμία του συστήματος Δημόσιας Διοίκησης αλλά και η ανυπαρξία πολιτικής βούλησης και παρεμβάσεων από την Κυβέρνηση οδήγησε σε εμφάνιση των φαινομένων κερδοσκοπίας σε πολλαπλάσιο βαθμό από ότι σε άλλα Κράτη-μέλη.

Πλέον η συμμετοχή μας στην Ευρωζώνη είναι γεγονός. Θα ήταν πολιτικός στρουθοκαμηλισμός να επιμείνουμε στην αποχώρηση από την Ευρωζώνη. Οχι ότι αναιρείται η κριτική που ασκήσαμε στην διαδικασία και στους όρους για την είσοδο στην ΟΝΕ. Ομως μια ρεαλιστική πολιτική προσέγγιση επιβάλλει την διατύπωση προτάσεων στο πλαίσιο του εφικτού.

Η αναδιάρθρωση των προτεραιοτήτων και της άσκησης της οικονομικής πολιτικής είναι επιβεβλημένη, στην κατεύθυνση της εξυγίανσης της παραγωγικής διαδικασίας και της στήριξης των λαϊκών στρωμάτων. Με στόχο πάντα την πραγματική αύξηση του ΑΕΠ μέσα από παραγωγικές επενδύσεις.

Κάθε ετήσιος προϋπολογισμός θα πρέπει να έχει ως κεντρικό στόχο την μείωση της ανεργίας. Ο δείκτης μέτρησης της ανεργίας πρέπει να αποτελεί το αφετηριακό στοιχείο σύνταξης του προϋπολογισμού.

Η οικονομική πολιτική πρέπει να δίνει προτεραιότητα και έμφαση στην μείωση των έμμεσων φόρων, οι οποίοι πέραν του ότι πλήττουν κυρίως και πρωτίστως τα ασθενέστερα κοινωνικά και εισοδηματικά στρώματα του πληθυσμού, δεν βοηθούν στη συγκράτηση του πληθωρισμού.

Η δημοσιονομική εξυγίανση πρέπει να ξεκινά από την δημοσιονομική πειθαρχία και αποτελεσματικότητα. Για να επιτευχθεί ο στόχος αυτός πρέπει να γίνει συνολικότερη

αναμόρφωση των μηχανισμών δημοσιονομικού ελέγχου και καθιέρωση δεικτών μέτρησης της αποδοτικότητας των δημοσίων επενδύσεων.

Οι βασικές αρχές της οικονομικής και αναπτυξιακής μας πολιτικής πρέπει να είναι οι εξής:

- Προώθηση των επενδύσεων σε ανθρώπινο δυναμικό, το οποίο είναι και το βασικό συγκριτικό πλεονέκτημα της χώρας μας.
- Αναπτυξιακός σχεδιασμός με κέντρο τον άνθρωπο και τις ανάγκες του και με βασικό άξονα την ολόπλευρη και ισόρροπη περιφερειακή ανάπτυξη.
- Ενίσχυση των επενδύσεων που βασίζονται στην εξειδικευμένη εργασία. Η εξειδίκευση και συνακόλουθα η ποιότητα είναι το προνομιακό πεδίο στο οποίο η Ελληνική οικονομία πρέπει να κινηθεί, από τη στιγμή που δεν μπορεί να ανταγωνιστεί στο πεδίο της μαζικής παραγωγής και του χαμηλού εργατικού κόστους.
- Ανάπτυξη μέσα από την αύξηση της απασχόλησης, σε ένα Κράτος με κοινωνική δικαιοσύνη. Ετσι κατοχυρώνεται και διευρύνεται η κοινωνική συνοχή.
- Προώθηση πολιτικών πλήρους, νόμιμα αμειβόμενης και ασφαλιστικά καλυπτόμενης εργασίας για όλους.
- Θεσμοθέτηση επιτροπών εκπροσώπησης των ανέργων και συνδικαλιστική κατοχύρωσή τους και εκπροσώπησή τους από τα Συνδικάτα (τα κατά τύπους Εργατικά Κέντρα), ώστε να αποκτήσουν διαπραγματευτική δύναμη.

3.3. ΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

Στο ορατό τουλάχιστον μέλλον η βασική οργανωτική δομή των κοινωνιών θα εξακολουθεί να είναι το Κράτος. Όσο κι αν βιώνουμε καθημερινά και περισσότερο την παγκοσμιοποίηση που στην πράξη σημαίνει την κατάργηση των Κρατών ως εθνικών ενοτήτων και την κυριαρχία των υπερεθνικών οικονομικών μηχανισμών, το Κράτος εξακολουθεί να είναι ο βασικός μηχανισμός οργάνωσης και λειτουργίας των κοινωνικών συνόλων και διαφύλαξης των εθνικών χαρακτηριστικών.

Η εποχή του παρεμβατικού Κράτους έχει παρέλθει. Οι διεθνείς επιταγές είναι στην κατεύθυνση της μείωσης ολοένα και περισσότερο του Κράτους, με τη μορφή της κύριας ρυθμιστικής δύναμης της οικονομίας και της κοινωνίας. Όμως κανείς δεν μπορεί να αποστερήσει από τις κοινωνίες και τους λαούς το Κράτος που θα υπηρετεί τις ανάγκες τους.

Το Κράτος ως θεσμός πρέπει να ανταποκρίνεται στις σύγχρονες απαιτήσεις των σημερινών κοινωνιών. Το Κράτος απευθύνεται σε όλους και πρέπει να εξυπηρετεί όλους τους πολίτες ισότιμα.

Εχουμε ανάγκη ένα ισχυρό, δημοκρατικό και σύγχρονο Κράτος, το οποίο θα εξυπηρετεί τους πολίτες και θα υποστηρίζει την ανάπτυξη της χώρας. Μετά τις μεγάλες δημοκρατικές και κοινωνικές κατακτήσεις της δεκαετίας του 1980, η πολιτική στόχευσή μας είναι πλέον το **Κοινωνικό Κράτος**.

Οργανωτικά, το Κράτος που επιθυμούμε πρέπει να βασίζεται στην διοικητική περιφέρεια. Πρέπει να ενισχυθεί ο ρόλος της και οι εξουσίες των Τοπικών και των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων. Πρέπει να εδραιωθούν θεσμικά και να εξασφαλίσουν την οικονομική τους βιωσιμότητα. Πρέπει να διευρυνθεί και να ενισχυθεί η συνεργασία του θεσμού της Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης με τα αιρετά περιφερειακά θεσμικά όργανα (Δήμους και Νομαρχίες).

Τα στελέχη όλων των μορφών και των βαθμίδων της Δημόσιας Διοίκησης πρέπει να λειτουργούν υποδειγματικά μέσα και έξω από την υπηρεσία τους. Πρέπει να

ενθαρρύνονται οι πρωτοβουλίες τους και να αναγνωρίζεται η συνεισφορά τους. Παράλληλα πρέπει να εμποδώνεται η αντίληψη της εξυπηρέτησης του δημοσίου συμφέροντος και του κοινωνικού συνόλου.

Χρειάζεται μια βαθιά μεταρρύθμιση στη λειτουργία των Δημοσίων Οργανισμών, ώστε να εξυπηρετούν το κοινωνικό σύνολο και τον εθνικό σχεδιασμό, αλλά παράλληλα να είναι στοχευμένοι στο αποτέλεσμα και στην βιωσιμότητα. Πρέπει να προωθηθούν ικανά στελέχη στις θέσεις management των Δημοσίων Επιχειρήσεων – οι οποίοι θα υπόκεινται σε κοινωνικό και κρατικό θεσμικό έλεγχο – με στόχο την μεταρρύθμιση της λειτουργίας και την ανάπτυξή τους. Εξάλλου οι Δημόσιες Επιχειρήσεις αποτελούν περιουσιακό στοιχείο του Ελληνικού λαού.

3.4. ΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

Μια ψύχραιμη και ρεαλιστική ανάλυση του διεθνούς σκηνικού οδηγεί στο συμπέρασμα ότι στην γεωπολιτική καθοριστικό ρόλο παίζει – δυστυχώς – ο συσχετισμός ισχύος μεταξύ των κρατών και όχι οι ενδεχόμενες παρεμβάσεις των Διεθνών Οργανισμών. Στην περίπτωση της μοναδικής σήμερα Υπερδύναμης, των ΗΠΑ, η μονομερής εφαρμογή των κανόνων του Διεθνούς Δικαίου είναι πλέον απροκάλυπτη. Ο διεθνής παράγων πολλές φορές, με τη στάση που τηρεί κατά περίπτωση, αποτελεί το αναγκαίο άλλοθι.

Στην περίπτωση των διαφορών Ελλάδας – Τουρκίας ο διεθνής παράγων συχνά μεροληπτεί υπέρ της Τουρκίας όχι από άγνοια αλλά από πρόθεση, υπακούοντας στα στρατηγικά συμφέροντα των ΗΠΑ στην περιοχή.

Σε διμερές επίπεδο, την ώρα που οι προκλήσεις όχι μόνο υπάρχουν αλλά και εντείνονται και η αμφισβήτηση κυριαρχικών εδαφικών δικαιωμάτων της Ελλάδας έχει γίνει πλέον ευθεία, οι διάφορες προσπάθειες προσέγγισης Ελλάδας και Τουρκίας και η δημιουργία μιας κατ' επίφασιν και επιφανειακής εικόνας ομαλών σχέσεων, είναι προφανές ότι αποσκοπεί στην εξυπηρέτηση συγκεκριμένων οικονομικών συμφερόντων. Και πάντως όχι συμφερόντων των εργαζομένων.

Το μόνο αντικειμενικό κριτήριο για να διαπιστωθεί η βελτίωση των σχέσεών μας με την Τουρκία είναι ο σεβασμός από μέρους της της διεθνούς νομιμότητας και όχι οι όποιες διαπροσωπικές σχέσεις κορυφαίων παραγόντων, ούτε η συγκυριακή προσέγγιση εξ αιτίας θεομηνιών ή καταστροφών. Ο σεβασμός της Εθνικής κυριαρχίας και των εδαφικών δικαιωμάτων είναι αυτονόητος και αδιαπραγμάτευτος.

Όσοι εκφράζουν τις επιφυλάξεις τους ή έστω τον προβληματισμό τους απέναντι στην ιδιότυπη αυτή πολιτική προσέγγισης χαρακτηρίζονται συλλήβδην ως εθνικιστές. Ο πατριωτισμός στην δεδομένη διεθνή συγκυρία δεν μπορεί να είναι εθνικισμός. Είναι η ασπίδα αντιμετώπισης των διαφόρων εξωτερικών πιέσεων που δέχεται η χώρα. Είναι η προάσπιση της Εθνικής Ανεξαρτησίας και της Εθνικής Αξιοπρέπειας. Μόνο αυτά μπορούν να αποτελέσουν τις προϋποθέσεις ισότιμης και ουσιαστικής συμμετοχής στο διεθνές σκηνικό.

Στην κατεύθυνση αυτή η εξασφάλιση αποτελεσματικής αμυντικής θωράκισης της χώρας και κατ' επέκτασιν η καθιέρωση της διαπραγματευτικής της ισχύος είναι μονόδρομος. Χωρίς όμως αυτό να σημαίνει ότι δεν θα επικαλούμαστε και δεν θα είμαστε συνεπείς στην διεθνή νομιμότητα.

3.5. ΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Η θέση της χώρας μας είναι στην Ευρώπη. Σε μια Ευρώπη ενιαία, από τον Ατλαντικό ως τα Ουράλια, μια Ευρώπη που δεν είναι μόνο μια περιοχή γεωγραφικά προσδιορισμένη αλλά ένα ευρύτερο οικονομικό και κοινωνικό πλαίσιο συνύπαρξης λαών με παράλληλες ιστορικές και πολιτιστικές διαδρομές. Με κοινά σημεία αναφοράς αλλά και βαθιές διαφορές. Η Ευρώπη είναι το σημείο συνάντησης και τελικά συνύπαρξης λαών με βαθιές ιστορικές ρίζες, είναι η κοιτίδα του «Δυτικού Πολιτισμού», είναι η μήτρα που γέννησε τη Δημοκρατία και όλες τις μεγάλες κοινωνικές επαναστάσεις.

Η θέση της Ελλάδας στην Ευρώπη είναι πλέον αδιαπραγμάτευτη. Σε μια Ευρώπη όμως παράγοντα ειρήνης, σταθερότητας και προόδου σε όλη την υφήλιο, σε μια Ευρώπη ανεξάρτητη και όχι «πυλώνα» εξυπηρέτησης των συμφερόντων των ΗΠΑ. Σε μια Ευρώπη που οι λαοί οι ίδιοι θα διαφεντεύουν τον τόπο τους και το μέλλον τους, που θα συνεργάζονται για την οικοδόμηση του κοινού «Ευρωπαϊκού Σπιτιού». Σε μια Ευρώπη διακριτών εθνικών συνισταμένων που δημιουργούν την κοινή συνιστώσα.

Η σημερινή εικόνα της Ευρώπης βρίθει ανισορροπιών, τόσο στο εσωτερικό της «Ευρώπης των 25» όσο και στο σύνολο των Ευρωπαϊκών κρατών. Στην Ευρώπη που οραματιζόμαστε οι πολιτικές σύγκλισης και συνοχής είναι διαρκείς και αποτελούν τη βάση για το εποικοδόμημα. Σύγκλισης και συνοχής όχι μόνο ονομαστικών δεικτών αλλά – πρωτίστως – κοινωνικών παραμέτρων.

Στην Ευρώπη που οραματιζόμαστε η ξενοφοβία και ο ρατσισμός δεν έχουν θέση, η συναδέλφωση και η συνύπαρξη όλων των λαών και των εθνοτήτων είναι συστατικό στοιχείο της Ευρωπαϊκής κουλτούρας και εν τέλει της ολοκλήρωσης και ανάπτυξης.

Η Ελλάδα σ' αυτό το περιβάλλον αποτελεί βασικό παράγοντα, για λόγους ιστορικούς, πολιτισμικούς και γεωπολιτικούς.

Λόγω της γεωπολιτικής της θέσης, η Ελλάδα πρέπει να αποτελεί τον προνομιακό βατήρα προσέγγισης της Ευρώπης με την Μέση Ανατολή και τον Αραβικό Κόσμο.

Οι σχέσεις της Ελλάδας με την Τουρκία πρέπει να χτιστούν στη βάση του πλήρους και αδιαπραγμάτευτου σεβασμού του Διεθνούς Δικαίου. Σε αντίθετη περίπτωση η προσέγγιση ή η συνύπαρξη είναι «κενή περιεχομένου» και υπονομεύει την ειρήνη και τη σταθερότητα στην περιοχή.

Η Ελλάδα είναι αντίθετη σε κάθε είδους ξένη επέμβαση στο εσωτερικό ανεξάρτητου κράτους. Είναι αντίθετη σε κάθε μορφής στρατιωτική επέμβαση επεκτατική ή κατασταλτική, στο όνομα κάποιου αδιόρατου διεθνούς κινδύνου, χωρίς την τήρηση της Διεθνούς νόμιμης διαδικασίας του ΟΗΕ και του Συμβουλίου Ασφαλείας.

Καταδικάζουμε απερίφραστα τις ιμπεριαλιστικές επεμβάσεις στο Ιρακ και στο Αφγανιστάν, στη Σερβία και στη Βοσνία και οπουδήποτε αλλού, από όποιον κι αν προέρχονται. Η Ευρώπη που επιθυμούμε πρέπει να είναι μια δύναμη αποτροπής τέτοιων πρακτικών, μια δύναμη που θα εγγυάται τη διεθνή νομιμότητα και ειρήνη.

Το Κυπριακό είναι ένα διεθνές ζήτημα επέμβασης, κατοχής, εποίκισμού και καταπάτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Καμμία προσπάθεια επίλυσης δεν θα είναι τελέσφορη αν δεν έπεται της – χωρίς όρους – αποχώρησης των στατευμάτων κατοχής και της ελεύθερης άσκησης των θεμελιωδών ελευθεριών και δικαιωμάτων σ' όλη την επιφάνεια της νήσου. Η ένταξη της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση πιστεύουμε ότι θα αποτελέσει την αφετηρία οριστικής επίλυσης του Κυπριακού Προβλήματος στην κατεύθυνση της ισότιμης συνύπαρξης και των δύο Κοινοτήτων, με μοναδική εγγυητρια δύναμη την Ε.Ε.

3.6. ΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΙΔΕΙΑ

Στην κοινωνία που οραματιζόμαστε η εκπαίδευση αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της κοινωνικής συνοχής. Μέσα από την εκπαίδευση προωθούνται στα νέα παιδιά, στους αυριανούς πολίτες, οι αξίες της δημοκρατίας και της ελευθερίας, εμπεδώνονται τα ιδανικά της εργασίας και της κοινωνικότητας και διαφυλάσσονται τα πολιτιστικά και εθνικά χαρακτηριστικά, διατηρείται και αξιοποιείται η κουλτούρα του λαού μας.

Ως σοσιαλιστές θέλουμε κατ' αρχήν **δημόσια σχολεία** με αποστολή την μεταφορά της γνώσης χωρίς αποκλεισμούς, την προώθηση των εθνικών και των οικουμενικών ιδανικών της ελευθερίας και της δημοκρατίας και την καλλιέργεια της αναλυτικής και συνθετικής ικανότητας και του κριτικού πνεύματος. Το σχολείο πρέπει να αποτελεί την απάντηση στην πολιτιστική ερημοποίηση.

Η δημοκρατία πρέπει να εμπεδώνεται κατ' αρχήν στο σχολείο. Η πολιτική ηγεσία της παιδείας θα πρέπει να αποτελεί το πρότυπο, σε αντίθεση με τα σημερινά παραδείγματα δεσποτισμού, όπως αυτό του ελέγχου για το διάγγελμα της Υπουργού Γιαννάκου – Κουτσίκου, τα οποία είναι απαράδεκτα σε μια δημοκρατική κοινωνία.

Η Ελληνική κοινωνία χρειάζεται μια πολιτιστική αναγέννηση και η εκπαίδευση πρέπει να είναι ο φορέας της αναγέννησης αυτής. Πρέπει να προωθεί πρότυπα και αξίες συλλογικότητας και εργασίας. Πρέπει να ενθαρρύνει την συνεργασία και να υποστηρίζει τις διάφορες μορφές πρωτοβουλιών των μαθητών. Η κατάργηση του θεσμού του «ΠΑΜΕ ΣΙΝΕΜΑ» είναι χαρακτηριστικό της πολιτικής αντίληψης της Δεξιάς για τον χώρο της εκπαίδευσης, όπου επιθυμεί την εγκαθίδρυση ενός συστήματος παραγωγής άβουλων παραγωγικών μονάδων, χωρίς πρωτοβουλίες και χωρίς κοινωνικά αντανάκλαστα.

Ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα σήμερα στους χώρους της εκπαίδευσης είναι η γενικευμένη αίσθηση ότι η επίτευξη των στόχων είναι εφικτή χωρίς προσπάθεια. Αυτή η νοοτροπία δημιουργεί άτομα που διαπνέονται από τη λογική της «ήσσονος προσπάθειας» και σε περίπτωση αποτυχίας οδηγούν σε συνολική απόρριψη του κοινωνικού μοντέλου και σε αντικοινωνικές και περιθωριακές συμπεριφορές.

Βασικός παράγων της λειτουργίας του σχολείου είναι ο «δάσκαλος». Ο ρόλος του πρέπει να αναγνωρίζεται και να καταξιώνεται. Πρέπει να καθιερωθούν κριτήρια ανά βαθμίδα εκπαίδευσης για την επιλογή και την τοποθέτηση εκπαιδευτικών. Παράλληλα πρέπει να απεξαρτηθεί η ιδιότητα του εκπαιδευτικού από την απλή κατοχή ενός τίτλου σπουδών, αλλά να εμπλουτιστεί με πρόσθετα προσόντα (μεταδοτικότητα, κοινωνική συμπεριφορά).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

(ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΘΕΣΕΩΝ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΙΣΗΓΗΣΗΣ)

Με *italics* προηγείται η διατύπωση του εδαφίου που σχολιάζεται και ακολουθεί με **bold** η προτεινόμενη επαναδιατύπωση ή ο πολιτικός εμπλουτισμός της, κατά την άποψή μας.

A. Πολιτική διακήρυξη

(12) Απέναντι σε μια οικονομία που επαφίεται απλώς στην αγορά, εμείς αντιτάσσουμε το μοντέλο μιας «έξυπνης» και ευέλικτης μεταβιομηχανικής οικονομίας που γνωρίζει και αξιοποιεί τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα μέσα σε μία οικονομία της γνώσης και της πληροφορίας.

(12) Απέναντι σε μια οικονομία που θεοποιεί την αγορά και υποτάσσεται στην βαρβαρότητά της ανεξέλεγκτης λειτουργίας της εμείς αντιτάσσουμε το όραμα μας για μια σοσιαλιστική οικονομία η οποία θα αναπτύσσει το εγχώριο προϊόν και θα το αναδιανέμει προς όφελος των εργαζομένων. Μια οικονομία που θα έχει ως αφετηρία της την εξυπηρέτηση του κοινωνικού συνόλου και θα αξιοποιεί τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα, τα οποία για την χώρα μας είναι η γνώση, η ποιότητα, η εξειδίκευση και ο άνθρωπος.

(13) Απέναντι στα καταλυτικά διλήμματα ανάμεσα αφενός μεν στην μακροοικονομική σταθερότητα και τους υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης, αφετέρου δε στην ανακατανομή του πλεονάσματος και την αποτελεσματική λειτουργία του κοινωνικού κράτους, εμείς αντιτάσσουμε την καθαρότητα, των κοινωνικών και ιδεολογικών μας επιλογών: Σταθερότητα και ανάπτυξη επιτυγχάνεται και διατηρείται μόνον όταν αυτή συνοδεύεται από δικαιοσύνη, σιγουριά, ασφάλεια, ευκαιρίες για πρόοδο, συμμετοχή και ευημερία για όλους. Γι' αυτό ο στόχος μας είναι πάντα ένα σύγχρονο και ολοκληρωμένο κοινωνικό κράτος, ένα κοινωνικό κράτος χωρίς κενά που διασφαλίζει σε όλους ένα αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης και ένα ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα.

(13) Απέναντι στο πλαστό δίλημμα ανάμεσα στην μακροοικονομική σταθερότητα με υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης και στην ανακατανομή του παραγόμενου πλεονάσματος και την αποτελεσματική λειτουργία του κοινωνικού κράτους, εμείς αντιπαραθέτουμε την ιδεολογική μας επιλογή: Οικονομική ανάπτυξη με βάση τον άνθρωπο για τον άνθρωπο, η οποία εξασφαλίζεται μόνο όταν συνοδεύεται από δικαιοσύνη, ασφάλεια, κοινωνική ευαισθησία και συμμετοχή. Ο

στόχος μας είναι ένα σύγχρονο και ολοκληρωμένο Κοινωνικό Κράτος, που διασφαλίζει ένα αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης, ένα ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα για όλους και παράλληλα αναπτύσσει μηχανισμούς αναδιανομής προς όφελος των εργαζομένων και αποφυγής φαινομένων κερδοσκοπίας και διαφθοράς.

(24) Το μεγάλο αίτημα του εκσυγχρονισμού είναι και πάλι κρίσιμο. Ξέρουμε όμως καλά ότι αυτό δεν αφορά ούτε μόνον ούτε κυρίως τις υποδομές και τα μακροοικονομικά μεγέθη. Δεν αφορά ούτε μόνον ούτε κυρίως αυτούς που μπορούν να προσαρμοστούν στις νέες συνθήκες. Αφορά τον απλό άνθρωπο, όλες τις κοινωνικές ομάδες και τις ανάγκες του. Εκσυγχρονισμός δεν υπάρχει παρά μόνον όταν η ανάπτυξη συντελείται με δικαιοσύνη και σιγουριά για όλους.

(24) Ο διαρκής εκσυγχρονισμός τόσο του πολιτικού προγραμματικού λόγου όσο και της πρακτικής του ΠΑΣΟΚ είναι θεμελιώδες χαρακτηριστικό για ένα Κόμμα δημοκρατικό, σοσιαλιστικό, με διαλεκτική αντίληψη στη λειτουργία του. Βασικό γνώρισμα της πολιτικής δράσης των Σοσιαλιστών είναι η συνεχής ανάλυση της πραγματικότητας όπως αναδιαμορφώνεται διαρκώς και η διατύπωση θέσεων και η υιοθέτηση πρακτικών που προκύπτουν ως αποτέλεσμα της ακατάλυτης αμφίδρομης σχέσης με το λαό. Η κεντρική στόχευση του ΠΑΣΟΚ είναι η εξασφάλιση της Εθνικής Ανεξαρτησίας και η διασφάλιση και εξυπηρέτηση των λαϊκών συμφερόντων. Συνεπώς για τους σοσιαλιστές το αίτημα του εκσυγχρονισμού δεν είναι μόνο επίκαιρο πάντα αλλά αποτελεί και καθοριστικό παράγοντα της πολιτικής τους δράσης. Ο εκσυγχρονισμός όμως δεν είναι μια αποσπασματική διαδικασία που αφορά σε οικονομικά μεγέθη και σε υποδομές. Είναι η απαραίτητη διαδικασία διαρκούς προσαρμογής ώστε να εξυπηρετούν αποτελεσματικά την Εθνική Ανεξαρτησία, την Λαϊκή Κυριαρχία και την Κοινωνική Δικαιοσύνη.

(26) Το όραμα μας για μια κοινωνία, ένα κράτος και μια οικονομία της συμμετοχής προϋποθέτει Και πάλι αλλαγή:

- Στο ίδιο το ΠΑΣΟΚ, που πρέπει να γίνει το ανοικτό ΠΑΣΟΚ της συμμετοχής
- Στο κράτος, που πρέπει να γίνει ένα ανοικτό κράτος πολιτικής και κοινωνικής συμμετοχής
- Στην κοινωνία, που πρέπει να είναι μία ανοικτή κοινωνία ενεργού, δηλαδή συμμετοχικής αλληλεγγύης
- Στην οικονομία, που πρέπει να είναι μία ανοικτή οικονομία δίκαιης πρόσβασης, δηλαδή συμμετοχής στις ευκαιρίες και στην απασχόληση.

(26) Το όραμά μας για μια κοινωνία δίκαιη, ένα Κοινωνικό Κράτος και μια οικονομία της συμμετοχής προϋποθέτει και πάλι Αλλαγή, **αλλά και αγώνα για διαρκή αλλαγή:**

- στο ίδιο το ΠΑΣΟΚ, το οποίο πρέπει να γίνει το ανοιχτό ΠΑΣΟΚ της συμμετοχής
- στο Κράτος, που πρέπει να μετασχηματιστεί σε ένα ανοιχτό Κοινωνικό Κράτος, πολιτικής και κοινωνικής συμμετοχής
- στην κοινωνία, η οποία πρέπει να γίνει μια ανοιχτή κοινωνία, αλληλεγγύης, ανεκτικότητας και προόδου
- στην οικονομία που πρέπει να μετασχηματιστεί σε μια οικονομία αναπτυξιακή, με δίκαιη πρόσβαση από όλους, με ισότιμη συμμετοχή στις ευκαιρίες και στην απασχόληση **για όλους, αλλά και με στόχευση την αναδιανομή του παραγόμενου πλούτου προς όφελος των εργαζομένων.**

B. Οργανωτική Ανασυγκρότηση

7. Η Νεολαία ΠΑΣΟΚ

Στο πνεύμα της δέσμης των αλλαγών που διασφαλίζουν την ανασυγκρότηση και τη μετεξέλιξη του ΠΑΣΟΚ η Νεολαία ΠΑΣΟΚ ξεκινά, με δική της πρωτοβουλία ένα διάλογο που θα κορυφωθεί στο προσεχές συνέδριο της για τις αντίστοιχες οργανωτικές αλλαγές στο χώρο της.

Η νεολαία ΠΑΣΟΚ συγκροτεί αυτοτελή οργάνωση με κάθετη διάρθρωση, τα μέλη της όμως είναι και μέλη των δημοτικών οργανώσεων βάσης με παρουσία και δράση και περιλαμβάνονται στο Ενιαίο Μητρώο Μελών του Κινήματος.

Το Συνέδριο της Νεολαίας ΠΑΣΟΚ αποφασίζει για το Καταστατικό της που προβλέπει τη σύνθεση και την εκλογή των Οργάνων της, τη δομή και τη διάταξη των Οργανώσεών της σε κάθε επίπεδο.

Τα μέλη της Νεολαίας συμμετέχουν, μέσα από την Οργάνωσή τους, ισότιμα στο Συνέδριο του ΠΑΣΟΚ.

7. Η Νεολαία ΠΑΣΟΚ

....

Η νεολαία ΠΑΣΟΚ συγκροτεί αυτοτελή οργάνωση με κάθετη διάρθρωση. Τα μέλη της μπορούν να συμμετέχουν **με δικαίωμα λόγου όχι όμως ψήφου** στις δημοτικές οργανώσεις βάσης.

...

- Η ανανέωση. Η στελεχική μας πολιτική. «Οι θητείες»

...

Για το θέμα της ανανέωσης προτείνεται επιπλέον η καταστατική κατοχύρωση της εναλλαγής (θητείας) στις κομματικές θέσεις ευθύνης και συγκεκριμένα κάθε μέλος θα μπορεί να εκλέγεται στα όργανα του Κινήματος για δύο (2) συνεχόμενες θητείες και τρεις (3) συνολικά.

...

- Η ανανέωση. Η στελεχική μας πολιτική. «Οι θητείες»

...

Για το θέμα της ανανέωσης προτείνεται επιπλέον η καταστατική κατοχύρωση της εναλλαγής (θητείας) στις κομματικές θέσεις ευθύνης και συγκεκριμένα κάθε μέλος θα μπορεί να εκλέγεται στα όργανα του Κινήματος για δύο (2) συνεχόμενες θητείες και τρεις (3) συνολικά, **με αναδρομική ισχύ.**

...

Γ. Συμμετοχική Δημοκρατία

1. Η αναγκαιότητα της συμμετοχικής δημοκρατίας

Η παγκοσμιοποίηση και η ισχυροποίηση των υπερεθνικών και εθνικών κέντρων διακυβέρνησης -όσο δημοκρατικές και εάν είναι αυτές- διευρύνουν την απόσταση των πολιτών από την πολιτική και αποδυναμώνουν την αίσθηση των πολιτών για τη δυνατότητά τους να επηρεάζουν τις εξελίξεις μέσω των αντιπροσωπευτικών θεσμών. Η απόσταση αυτή διευρύνεται ακόμα περισσότερο από το χάσμα γνώσεων που παράγει η τεχνολογική επανάσταση και η δυσχέρεια πρόσβασης και κατάκτησης αυτών των γνώσεων από τις ευρείες λαϊκές μάζες. Τέλος η κυριαρχία των ΜΜΕ και η θεαματοποίηση της πολιτικής και των πολιτικών εδραιώνουν τους πολίτες στη θέση των θεατών που παρακολουθούν το θέαμα της πολιτικής να εκτυλίσσεται μακριά από αυτούς.

1. Η αναγκαιότητα της συμμετοχικής δημοκρατίας

Η παγκοσμιοποίηση και η ισχυροποίηση των υπερεθνικών **έναντι των** εθνικών κέντρων διακυβέρνησης - όσο δημοκρατικές και εάν είναι αυτές - διευρύνουν την απόσταση των πολιτών από την πολιτική και **αποδυναμώνουν την αίσθηση της κυριαρχίας τους αλλά και ακυρώνουν στην ουσία τη δυνατότητά τους να επηρεάζουν τις εξελίξεις μέσω των αντιπροσωπευτικών θεσμών.** Η απόσταση αυτή διευρύνεται ακόμα περισσότερο από το χάσμα γνώσεων που παράγει η τεχνολογική επανάσταση και η δυσχέρεια πρόσβασης και κατάκτησης αυτών των γνώσεων από τις ευρείες λαϊκές μάζες. Τέλος η κυριαρχία των ΜΜΕ και η θεαματοποίηση της πολιτικής και των πολιτικών **ακυρώνουν την ουσία της πολιτικής** και εδραιώνουν τους πολίτες στη θέση των θεατών που παρακολουθούν το θέαμα της πολιτικής να εκτυλίσσεται μακριά από αυτούς.

4. Τι είναι η Συμμετοχική Δημοκρατία

...

Η Συμμετοχική Δημοκρατία είναι λοιπόν ένας συνδυασμός Πολιτικού Αγαθού εμπλουτισμένου με Προσωπική Ευθύνη. Είναι όμως και Οικονομικό Αγαθό καθώς το δικαίωμα στη Συμμετοχή εγγυάται ότι όλοι θα έχουν ίσες ευκαιρίες να παίξουν πρωταγωνιστικό ρόλο στην ανάπτυξη. Οδηγεί σε νέο πλούτο χωρίς όμως τη δημιουργία νέας τάξης προνομιούχων.

4. Τι είναι η Συμμετοχική Δημοκρατία

...

Είναι όμως και Οικονομικό Αγαθό καθώς το δικαίωμα στη Συμμετοχή εγγυάται ότι όλοι θα έχουν ίσες ευκαιρίες να παίξουν πρωταγωνιστικό ρόλο στην ανάπτυξη **αλλά και όλοι τελικά θα έχουν ρόλο στη διαδικασία αυτή, χωρίς να αποκλείεται κανείς.** Οδηγεί σε νέο πλούτο χωρίς όμως τη δημιουργία νέας τάξης προνομιούχων. **Αυτό εξασφαλίζεται με θεσμική αναδιαμόρφωση που θα προωθεί την αναδιανομή και θα εισάγει μηχανισμούς ουσιαστικού κοινωνικού ελέγχου.**

...

6. ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

1. Συμμετοχικές διαδικασίες και θεσμοί στον Κρατικό Μηχανισμό
2. Η λειτουργία των θεσμών της αποκέντρωσης ως θεσμοί της Συμμετοχικής Δημοκρατίας
3. Συμμετοχή και τοπικά και περιφερειακά σχέδια ανάπτυξης και απασχόλησης
4. Η κοινωνική ευθύνη του ιδιωτικού τομέα, η οικονομική της διάσταση και οι συμμετοχικοί θεσμοί που την καθιερώνουν
5. Κοινοπραξίες του Ιδιωτικού και του Δημόσιου Τομέα (Private-Public-Partnerships) με αντικείμενο τα μεγάλα αναπτυξιακά έργα για την δημιουργία «σκληρών» υποδομών
6. Συμμετοχικές Πρωτοβουλίες που ξεπερνούν την παραδοσιακή αντίθεση ιδιωτικού-δημοσίου και δημιουργούν «ευαίσθητες» υποδομές σε δίκτυα ανθρώπων, παραγωγών και γνώσης
7. Συμμετοχική Δημοκρατία, Κοινωνικό Κράτος και Κοινωνικό Συμβόλαιο

6. ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

1. Συμμετοχικές διαδικασίες και θεσμοί στον Κρατικό Μηχανισμό
2. Η λειτουργία των θεσμών της αποκέντρωσης ως θεσμοί της Συμμετοχικής Δημοκρατίας
3. Συμμετοχή στα τοπικά και περιφερειακά σχέδια ανάπτυξης και απασχόλησης, **όχι όμως ανεξάρτητα από τον συνολικό εθνικό σχεδιασμό. Τα τοπικά και περιφερειακά σχέδια ανάπτυξης και απασχόλησης θα εξειδικεύουν πρωτοβουλίες, δράσεις και πολιτικές στο πεδίο ευθύνης τους, κινούμενα όμως πάντα στο πλαίσιο των κεντρικών εθνικών κατευθύνσεων.**
4. Η κοινωνική ευθύνη του ιδιωτικού τομέα, η οικονομική της διάσταση και οι συμμετοχικοί θεσμοί που την καθιερώνουν, **η οποία επιτυγχάνεται μόνο μέσα από την ενδυνάμωση του ρυθμιστικού ρόλου του Κράτους.**

ΔΙΑΣΤΑΣΗ 4η: Η κοινωνική ευθύνη του ιδιωτικού τομέα, η οικονομική της διάσταση και οι συμμετοχικοί θεσμοί που την καθιερώνουν

Διαχωρίζουμε δύο έννοιες κοινωνικής ευθύνης των επιχειρήσεων:

- Κοινωνική ευαισθησία των επιχειρήσεων η οποία ευνοεί την μακροπρόθεσμη κερδοφορία τους (και την οποία θα έδειχναν οι επιχειρήσεις **αν** επέλεγαν στη βάση μακροπρόθεσμης βελτιστοποίησης της κερδοφορίας τους - π.χ. εκπαιδευόντας σωστά το

προσωπικό τους και με γνώμονα το μακροπρόθεσμο αντί για το βραχυπρόθεσμο συμφέρον τους)

- Κοινωνική ευαισθησία των επιχειρήσεων η οποία έρχεται σε αντίθεση με την μακροπρόθεσμη κερδοφορία τους αλλά προωθεί την κοινωνική ευημερία.

Στόχος του Κράτους πρέπει να είναι η δημιουργία θεσμών που διευκολύνει τις επιχειρήσεις να κατανοούν το συμφέρον τους ως προς το (α) καθώς και θεσμών που να τους επιβάλουν δράσεις οι οποίες συνάδουν με το (β).

...

ΔΙΑΣΤΑΣΗ 4η: Η κοινωνική ευθύνη του ιδιωτικού τομέα, η οικονομική της διάσταση και οι συμμετοχικοί θεσμοί που την καθιερώνουν

Διαχωρίζουμε δύο έννοιες κοινωνικής ευθύνης των επιχειρήσεων:

- Κοινωνική ευαισθησία των επιχειρήσεων η οποία ευνοεί την μακροπρόθεσμη κερδοφορία τους (και την οποία θα έδειχναν οι επιχειρήσεις αν επέλεγαν στη βάση μακροπρόθεσμης βελτιστοποίησης της κερδοφορίας τους - π.χ. εκπαιδύοντας σωστά το προσωπικό τους και με γνώμονα το μακροπρόθεσμο αντί για το βραχυπρόθεσμο συμφέρον τους)

- Κοινωνική ευαισθησία των επιχειρήσεων η οποία έρχεται σε αντίθεση με την μακροπρόθεσμη κερδοφορία τους αλλά προωθεί την κοινωνική ευημερία.

Στόχος του Κράτους πρέπει να είναι η δημιουργία θεσμών που διευκολύνει τις επιχειρήσεις να κατανοούν το συμφέρον τους ως προς το (α) καθώς και θεσμών που να τους επιβάλουν δράσεις οι οποίες συνάδουν με το (β). **Επιπροσθέτως ο κοινωνικός έλεγχος και οι μηχανισμοί του Κράτους πρέπει να περιορίζουν την ανεξέλεγκτη βαρβαρότητα της αγοράς, η οποία αποσκοπεί στην μεγιστοποίηση των άμεσων ονομαστικών της κερδών, με τη δημιουργία πλαισίου υγιούς αναπτυξιακού ανταγωνισμού.**

...

Γενικό σχόλιο:

Η συμμετοχική δημοκρατία δεν πρέπει να εφαρμόζεται γενικά, σε όλους τους τομείς της κοινωνικής και οικονομικής ζωής. Υπάρχουν τομείς (παιδεία, υγεία) στους οποίους το Κράτος οφείλει να διατηρεί τον απόλυτο έλεγχο και την παροχή δωρεάν υπηρεσιών στους πολίτες. Η εφαρμογή συστήματος συμμετοχικής δημοκρατίας στους ευαίσθητους αυτούς τομείς υπονομεύει την ίδια την Κοινωνική υπόσταση του Κράτους και ενδεχομένως να ακυρώσει όλες τις κορυφαίες κατακτήσεις του λαού για δωρεάν παιδεία και υγεία.